



תולדות

חברת ה

חשון תש"ט

בסער הימים

מפי מורגנטאו, כי המצרים רכשו שתי צוללות. גם אלולא ידענו בדיוק מהו מקור הצוללות האלו, אפשר היה לנחש מקורן. המעצמה הימית הידועה נדהמה כנראה מעוצם המכה שהכינו את הצי המצרי „רב התהלה“ וחשה לעזרת ידידה וכן בריתה. ואין כל ספק, כי כמוקדם או כמאוחר יתגלו אותות התגבורת המוגשת מאלביון הנוכל והמתחסד, למדינת פרעה הניגפת.

האויב לא ישלים על נקלה עם מר גורלו. קצב ההתרכבות המצרית הידועה מימי קדם („רהב הם שבת“) נחלש. הם מלקקים עתה את פצעייהם, אך משינסו לחדש את המערכה – ימצאו אותנו דרוכים ומוכנים.

חד נצחוננו בים הגיע לכל בני הישוב והרנין גם לבם של יהודים בקצוי גולה. אל נהיה שכורי נצחון. תוצאות המערכה, בה עמד חילנו כאומץ ותכונה אינן צריכות אלא לחסן ולהשל את כוחנו לקראת הבאות. גבתה קומתו של כל מלח ישראלי עקב נצחון המעטים מחילינו נגד רבים מחיל האויב.

נמפה את הדריכות. נעודד את הרוח ונלכד את חילנו לקראת המערכה האחרונה והמכריעה. ת. ה.

היתה רוח אחרת מסביב. גל של שמחה עובר על הישוב. נצחונות צבאנו בנגב ובגליל הם שהביאו אתם משב רוח חדש זה. רבים המת-נבאים כי אנו עומדים כבר על סף השלום המקווה. וייאמר נא הדבר בכל הבהירות: לפתח השמחה המופרות והמוקדמת – רוכצת סכנה. האשליות שמטפחים עתה רבים ושונים בקצוי המחנה, עלולות להתנקם קשות במתח המלחמה ורוחה.

יש אמנם יסוד להרגשות גאוה עקב נצחוננו-תינו והמהלומות שהנחתנו על ראש אויבינו. רשאים אנו להתכרך בצבאנו הצעיר והרענן שגילה את כח המחץ שלו ביבשה, בים ובאוויר, אך חלילה לנו לראות בתוצאות הקרבות האחרונים את גמר המערכה.

נראה נא את הדברים נכוחה: צבא האויב נגף, אך לא הושמד, כל הסימנים מעידים על נסיונות התארגנותו מחדש בעזרת אויבינו הגלויים והמוסוויים, למען חדש את המלחמה בשעה שתראה לו כמתאימה. גלויים מדי הם הנסיונות האלה ואיננו רשאים להסיה דעתנו מהם.

„עשר מכות“ נחלו המצרים בנגב ועל הים נחלו חמשים מכות. לפני ימים לא רבים שמענו

תג חיל הים

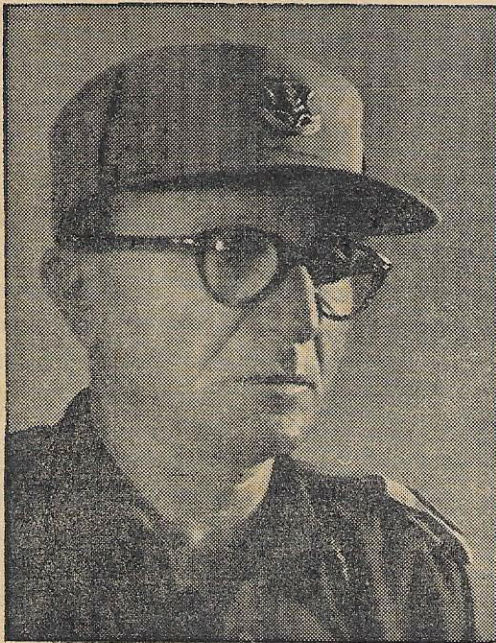


לדרגות אחרות



לקצינים

ברכת ראש המטה הכללי



ברכתי לך, לקציניך במטה ולכל חיילי חיל-הים על הפעולות והמבצעים המוצלחים שבוצעו על ידי שייטותינו וכלינו בחופי האויב ובמימיו, במערכה על שחרור הנגב. חיל-הים, חיל-האוויר וצבא היבשה במאוחד הנחילו לעמנו במערכה זו פרשת השגים מכריעים וגבורה מופלאה.

לשבת והלל מיוחדים ראויים החיילים והקצינים מבצעי „מבצע יונה”. מבצע זה, השגיו ותוצאותיו אין לשער השפעתם המכרעת על התעצמות שליטתנו על חופי ארצנו.

גבורתם של החיילים המבצעים, תחרת לזכרון עולם בדברי ימי העלילה של צי ישראל הצעיר.

יעקב דורי
ראש המטה הכללי

פ ק ו ד ת ה י ו ם

בראשית המלחמה הכריזה מצרים, המעצמה הימית הגדולה של האויב, על בלוקדה שהיא מטילה על חופינו. עולם הספנות האמין ונרתע ולא שלח את אניותיו לחובל אספקה לישראל. גם אז כבר בראשית המערכה בים, לא קיים הצי המצרי המהולל את הכרוזותיו. הוא השתמש מלהפגש עם אניותינו, נמנע לבא עמהן במגע — ולא להינב.

אנחנו לא הכרזנו בלוקדה על חופיו, לא הסגרנו את העולם כהמרוזות, אנחנו עשינו את המלאכה למעשה, קיימנו, מקיימים ונקיים הסגר ימי מלא על חופי בסיסיו של הפולש המצרי עד אם ימוגה.

לא עוד לבטח מהלכות להן אניותיו בימים, אין אניות הפולש מעיזות כלל לנסות להניע אל חופי הנצורים. הן רועדות בפני כל פילון מים קטן, בפני כל גל נשבר, בפני כל צלף של אניותינו. רק עתה, כשהפולש המצרי מרגיש את נחת ורועו של חיל-הים — המקיים הסגר ימי מוחלט ומלא, אין הוא יכול עוד להסתיר אבודותיו בים. האויב מוגלה מי היו לו אבודות בים, ועדיין לא גילה לעולם את המעט שבמעט. אנחנו לא נקדים את האויב בפרסומיו. צי ישראל יעצור ברוחו ולא יתפאר, כאשר עוצר ברוחו איש הים וכאשר יאה לפת העתיד לשלט בים, וילמד לדעת מכל נצחון את אשר הוא חייב ללמוד — כיצד לאגור כח — איך מנבירים חילים למען עשות את צי ישראל שולט במימי חופיו ומקיים את הבטחון לכל ספינות ישראל בדרך.

אנחנו כלנו יחד, שכבר זמינו בעליונות מוחלטת בסביב הראשון של המערכה הזאת, יודעים כי ככה גבורתם ועוז רוחם של יהודים נתלכד עבור גדול לעשייה נועזת, ומשום שקיים ומלוכד חיל גדול המעוז והמעש מתגלים וצומחים בתוכו יהודים עזי רוח, המחרפים נפשם להרמת כבודו של ישראל בימים.

עוד יכובד וירומם ישראל בימים, שלום והבראה מהירה לפצועינו, כבוד לנופלים במערכה זו, תחלה וחוד לעושי המלאכה הגדולה והמופוארת ולמפקדם, מפקד שהוא בתוכנו סמל החקרבה העצמית, עז הרוח וטהור הנפש.

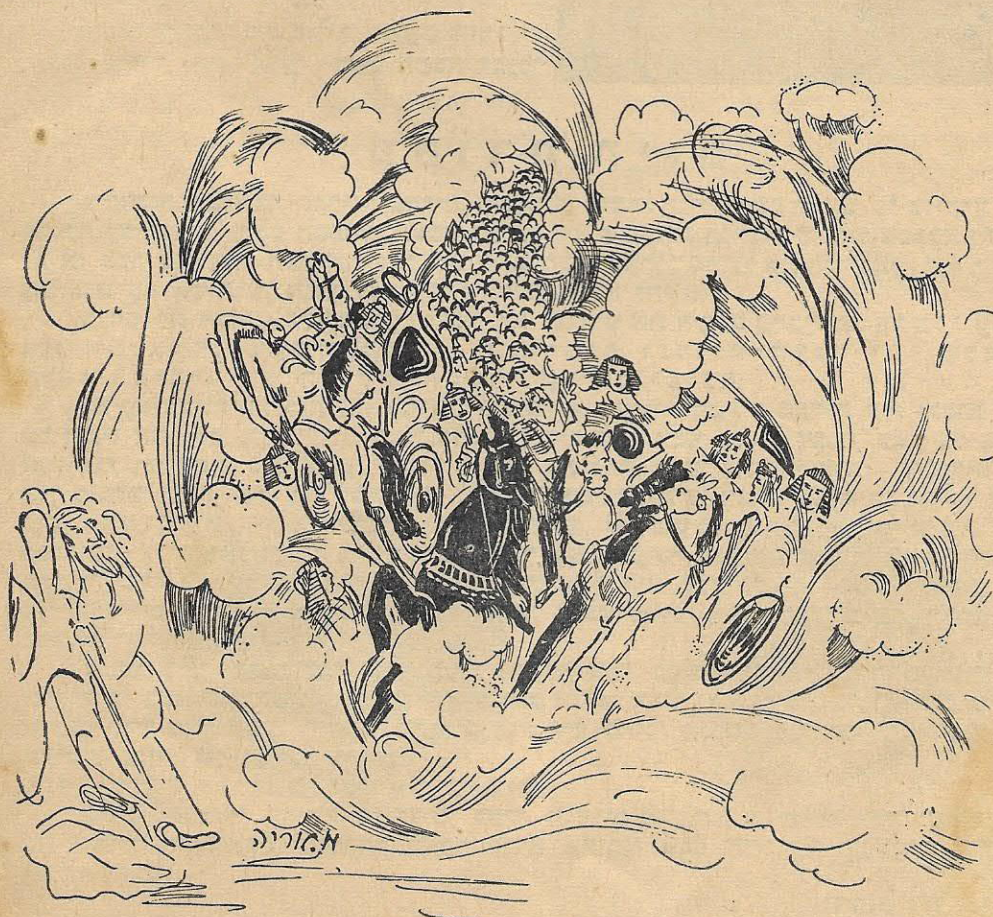
גדשון זק
ראש שרותי חיל הים

הזרוע הצעירה

בזכות המגן התרוממה והלמה

רגש זה חזק היה ביחוד בשלב הראשון של המלחמה, כשנתקלנו בראשונה באניות הצי המצרי בחוף תל-אביב. ידעו אנשי האניה שלנו כי טוחח תותחיהם אינו מגיע אפילו לחצי המרחק, שאליו יכלו להתקרב לאניה המצרית. המצרים הודיעו אחר-כך בחוצפה וביהירות שהצי הישראלי הוא צי של „פחדנים” וכי בחופי תל-אביב יצאה מול אניית המל-חמה המצריך אניה ישראלית מזוינת במקלעי-ברז... הודעתה כזאת לא יכלה שלא לדכא — אף כי ידוע ידענו שבגבולות האפשרויות שבידינו עשינו גדולות וביצענו מבצעים

הזרוע הצעירה של צבא ההגנה לישראל לא הכזי-בה. משלושת החילות של צבא ההגנה לישראל, חיל-הים הוא הצעיר ביותר. חיל-האוויר חגג זה עתה את השנה הראשונה לקיומו. חיל-הים יכול היה לחוג, בשעת המערכה על הנגב את מלאת לו מחצית השנה הראשונה לחייו. אותה שעה הגישו קציניו ומלחיו של חיל-הים שי למדינה: את אניות האויב הטבועות. כיון שצעירים היינו, סבלנו כל הזמן, גם כלפי חוץ וגם כלפי פנים, מרגש נחיתות. היינו כילד קטן, הרואה את אחיו הגדולים במלוא כוחם והודם, בעת שהוא עצמו מנסה רק להתרומם על רגליו — ונופל.



צי מצרים, „כובש” ימים:

בחדשי "הפוגה ב" ביצע חיל-הים פעולות. שעדיין אין השעה כשרה לפרסמם ברבים, אך תוצאות פעולותיו הורגשו גם ביבשה משרצו הקרבנות כנגב.

והנה הוא כנער המתחיל לרוץ...

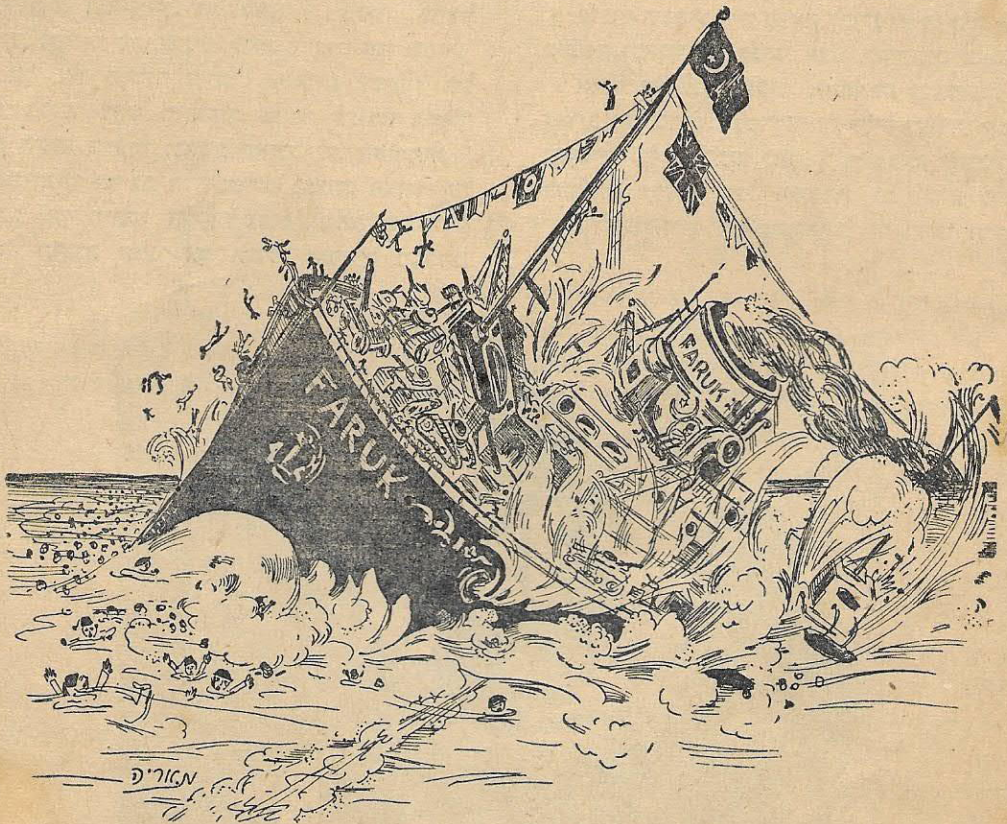
"מערכת שבעת הימים" לפריצת הדרכים לנגב מצאה את חיל-הים והנה הוא כנער המתחיל להרגיש שכוחו עמו וברצונו להוכיח — קודם כל לעצמו הוא — שמותר לו להרהיב עוז. חיל-הים איננו עוד נושא למסדרי-ראוה, צילומי-קולנוע ורפורטזות של עתונאים. חיל-הים הוא מעתה חיל, המסוגל להתמודד באויב ואף להראות לו את נחת זרועו.

בבואנו לסכם את פעולותינו במערכת הנגב, יכיר לים אנו להתגאות על שהוכחנו לאויב — ולעצמנו — שהעבודה המאומצת והמפרכת שהשקיעו אנשינו חדשים על חדשים נשאה פרי. למן היום הראשון של

חשובים, אף שלא פורסמו ברבים. אך להתמודד עם אויבים לא יכולנו.

צי האויב לא הופיע במימי ישראל

ב"מערכת עשרת הימים", שבאה אחרי ההפוגה הראשונה, צעדנו צעד גדול קדימה. צי האויב לא הופיע במימי ישראל — סימן הוא כי, למרות התרברבותו לא רצה להתקל באניות ישראליות. אך באותה מערכה יכול חיל-הים לרשום לזכותו את ראשית המבצעים המשותפים עם חיל-היבשה, בהפגזות חוף על טירה ועין-ראזול. באותה תקופה הופיעו אניותינו בחופי האויב והרעישו את נמל האספקה של כוחות קאוקג'י בצור. אך בסיכומו של דבר, לא היה גם שלב זה אלא שלב גישושים וחוסר בטחון. איש לא הרהיב לשער בנפשו מה יקרה אם נצטרך להתמודד עם כוחות ימיים רציניים של האויב. ועדיין שררה ההרגשה שרחוקה הדרך לפנינו עד שנוכל לצאת לקרב גלוי.



אך לשיא הגיע חיל-הים כשנפגש פעמיים במשך שבוע הקרבות באניות המלחמה של האויב. מתוך עבודה משותפת וגלויים של אומץ-לב נפלא של מפקדי האניות, קציניהן ומלחיהן, השגנו את הנצחונות הימיים הראשונים שלנו. כל אנית-מלחמה מצרית שהופיעה במימי הדרום טובעה או ניזוקה קשה. ויש להדגיש: המדובר הוא באניות, במספר רבנים ולא רק באנית הדגל של הצי המצרי, "האמיר פארוק" שהנה רק אחת מן האניות שטובעו. אגב הנצחונות הללו השמדנו תגבורת באנשים ובתחמושת שנשלחה לצבא המצרי המכותר.

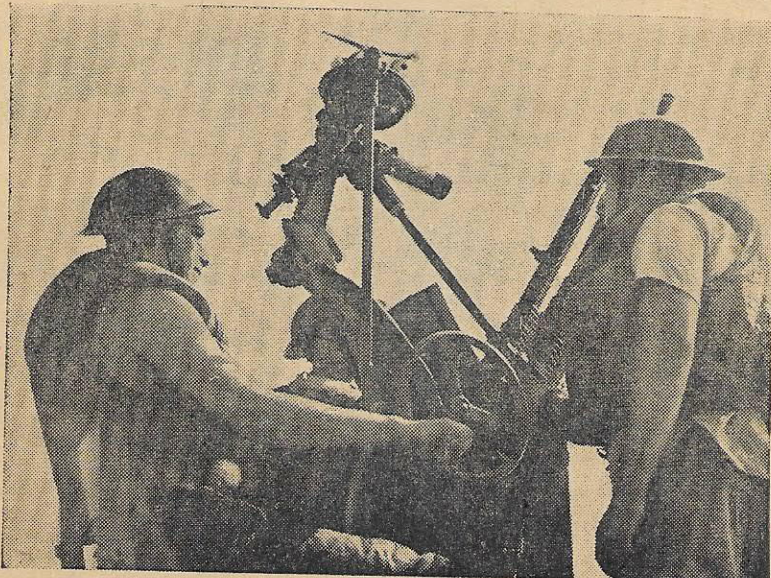
מהלומה קשה הנחתנו על היריב הרציני ביותר שהיה לנו בים — והמצרים לא ישכחו את הדבר במהרה. לצי המצרי חסרות עתה יחידות-קרב, שאומנו במשך שנים רבות. חסרים לו קצינים ומלחים שאומנו בבת-ימיים באנגליה. חסרים לו הרבה טכנאים, שמספרם כה קטן במצרים בכלל. הפגיעות שנפגע הצי המצרי בחופי הארץ, הפכו בשבילנו לאסון אמיתי.

סיכום השבוע הזה הראה לכולנו שגם בים — כמו ביבשה ובאוויר — אנחנו הננו השולטים בארצנו. אולם אל לנו לשקוט ולהסתפק בנצחונות אלה האויב חזק עדיין. רגש-הנקמה עלול לעוררו למעשים נואשים. על חיל-הים להגביר מאמצים, להגביר כוח להתכונן ולעמוד על המשמר. ומישקרא חיל-הים טוב לפעולה — יהלום באויב עד רדתו תהומה. א. א.

„פעולת עשרת המכות“ שלט רק כוח אחד ויחיד במימיה הדרומיים של הארץ והוא: כוחה הימי של מדינת ישראל. ביום ובלילה סיירו ספינותינו הגדר לות והקטנות את חופי הארץ וחיפשו את האויב.

בראשית המלחמה הכריזו המצרים על הטלת „הסגר ימי“ על ישראל — הכרזה שלא היתה אלא מלה נבובה, כפי שיוכחו רבבות העולים, כפי שיוכיח מצב ההספקה ההולך וטוב. אנו לא הכרזנו על הטלת מצור על חופי מצרים; אולם אנו הטלנו מצור למעשה על נמלי האספקה של מצרים בדרומה של ארצנו. בשיתוף פעולה עם חיל-האוויר חסמנו את כל דרכי-הים שהאויב היה זקוק להן כל כך. אנו מניחים כי חסימת דרכי הים היתה גורם חשוב עד מאוד בין הגורמים שהביאו להתמוטטותם של המצרים בנגב. לאחר שצבא היבשה חסם את דרכי המדבר ולאחר שחיל-הים חסם את דרכי הים להבאת תגבורת והוצאת פצועים, נותק הצבא המצרי מבסיסיו ואיבד את כושר פעולתו.

חיל-הים לא הסתפק במצור הימי. הוא הפגיו את בסיס-הכוח העיקריים של המצרים בעזה, מגדל ונקודות אחרות בחוף הים. כיום יודעים אנו שהרע שות אלו היו יעילות ביותר. מתקנים חשובים של האויב נפגעו באש תותחנית. בהלה עצימה הוטלה בקרב הצבא המצרי ובקרב האוכלוסיה האזרחית. לאניותינו יש גם חלק מסוים בנצחון האווירי על האויב: הן ריתקו חלק ממוסטי המצרים אליהן ותותחי ההגנה שלנו אף הפילו מטוסים מצריים.



צלם: י. ב. כרמי



מוסטפה: מה קרה, הצי יצא מדעתו?
 מוחמד: באין אניות בים עושים תמרונים על „אניות המדבר”

הקרב הימי הראשון

בנות, ועל הספון נשתררה דממה של צפיה.
 מובן שכולנו ידענו מה לפנינו.
 עד מהרה השגחנו בה. זו לא היתה אנית-סוחר, אלא
 קורבטה אנגלית גדולה. גם היא השגיחה בנו, ופתחה
 באש נגרדנו.

אנו ענינו לה יפה ביריות מתותחיינו.
 ואז התחיל דו־קרב של תותחים על פני המים.
 אילו הסתכלו בנו מן האויר, בודאי היו אומרים שהקרב
 הוא דבר יפה מאוד. האניה שלנו נעה בלי הרף בתכסיסים
 מסובכים, והתותחים ירו בלי הרף. הפגזים פגעו בפני
 המים והתרוממו שוב, כמו דגים עפים, רועשים, עד
 שירדו שוב ונבלעו בים. פני הים התכסו כתמים עגולים
 ונעים במקומות שבהם נגעו הפגזים, וסילוונים לבנים
 טאטאו את הים במקום שעברה אניתנו. אך על כל אלה
 חושב אני רק עכשיו, שבוע אחרי הקרב. אז היינו עסוקים
 בהתרשמויות אחרות.

המתיהות היתה גדולה. הקפיטן צעק בלי סוף: שמאל—
 ימין! — ושוב ימין, ושוב שמאל. אינני יודע כמה עשרות
 מילין עשינו בסיבובינו באותו מקום... התותחים ירו בלי
 הרף. והעשן כיסה את הים בעננות קטנות, שהתפוררו לאטן.

בשבילי היה זה הקרב הימי הראשון. ביבשה נלחמתי
 כבר, ולא יפתיעוני עוד לא פגזים ולא אוירוני-צלילה.
 אבל מיום שהועברתי לחיל-הים, היתה זו ההתנגשות
 הרצינית הראשונה עם האויב.

ההרגשה אחרת, כמובן. ביבשה אתה אדון לעצמך. אתה
 שומר על נפשך מפני הכדורים באמצעים שבידך. אתה
 מתקדם או זוחל או רץ, ומאמין כי מלבדך אין עוד איש
 בעולם. ואתה אחראי לעצמך, ותו לא. באניה זה אחרת.
 אתה חלק של גוף גדול, ואינך יכול לזוז ממקומך. מה
 שיקרה לכולם, יקרה לך. חייך תלויים לא בהתנהגותך
 אתה, אלא בהתנהגותה של האניה כולה. ואתה הופך לאבר
 בלתי-נפרד של גוף גדול, כל תנועתך משפיעה על הגוף
 הגדול, וכל תנועת הגוף הגדול משפיעה עליך.
 ויש בזה מין הרגשה של אחדות הגורל. ואחדות
 האחריות, שאינך מוצא בשום שרות אחר.
 אולם רצוני לספר על אותו קרב, שהיה, דרך אגב,
 קצר למדי.

באחרי-עשרה לפני-הצהרים נשמעה האזעקה. כולנו
 עלינו למקומתינו. כובע-הפלדה על הראש, היד מונחת
 על הכלי. הים היה שקט והשמש חמה. המנוע דפק בעצ-

לפי אל שדות ים וקרבות...

מקום נמר אור לאור היום,
ולילה ילין בנערות-דום.
ואל פעמד שם! כי לך בקש,
אי קדשי-אז ויכולו אש.
אל תחת אם השמש רד
ולא יעצרה קרח-עד!
וקד ולך, בשם ארזני,
עד תמצא מקום, שם במלא
כל פחות נעוריו קבך נך,
והמנות מלא הוד בל-כך...

מהשיר "בין הרים" של שול שרניתיובסקי

--- קפי אך שדות-ים וקרבות,
מקום שם תחוק הלמות-לקבות,
והד נצחונות בא ורן;
ועולם-אל נח בל-כך יפה,
עד שאין הלב הרפה
נדע ובר לו: לאן...
"לאן, לאן?" - אל אשר יש
קול קורא לך: עדה ורש!
מקום צוקי-צור שם נושקים תהום,
ונבולות אין לתהומות-דום,

כעבור כמה זמן הופיעו שני אוירונים. תחילה סבורים
היינו שאלה שלנו הם. אך לפתע נזק אחד וראינו כי הוא
מתכוון אלינו. התותחן האנטי-אווירי שלנו, שהתפלל כל
הדרך "שתהיה לו הזדמנות להרביץ", כיוון את הכלי -
אך הכלי לא פעל! כדור נתקע בקנהו... והבחור התחיל
לקלל בקללות האיומות ביותר שידע. עד שניקה את
הקנה, והיה מוכן לצניחתו השנייה של המטוס.
מעט שני הטרק מאתנו. הוא התכוון לפגוע באניה
אחרת מאניותינו שנמצאה במרחק-מה מאתנו. כעבור רגעים
אחדים ראינוהו שהוא צונה כסביבון, ועשן עולה מתוכו.
ואז שכחנו לפתע את הקרב שלנו, ועמדנו על הסיפון
ובהלנו: "הידד! הפלנו אוירון!"
עד שהקצין מוכרח היה להתערב ולהזכיר שלא סיימנו
את המשמה וכי אנו עצמנו נמצאים בקרב.
כשבאה פקודה לעזוב את המקום, נטתה הקורבטה
המצרית על הצד. האוירונים שלנו הלכו אחר-כך לראות
מה אירע לה, ונדמה לי שסיימו את מלאכתנו.
לא היו לנו אבידות בנפש, וגם פצועים רציניים לא
היו. אבל היה היו אבידות - בפרסטיג'ה.
התברר לפתע מיהו פחדן. הם לא היו רבים, ואחדים

מהם הם סתם ציביליים, שהועלו על אניה במקרה, משום
שבעל-מקצוע הם. הם עמדו באמצע האניה, בין שני
דפני-ברזל, ורעדו. אני מבין לרוחם, בעצם: בשעת הקרב
חייב אדם לעשות משהו, לעמוד ליד כלי להיות אחראי
למה שהוא. אלה שלא היו אחראים לשום דבר, חשבו
רק על המים ועל הפגזים. ואין זה נעים...
בזמן הקרב אתה לומד לדעת מי יודע לשלוט ברוחו.
היה לנו "יקה" אחד, שאכל כל הזמן ביסקוויטים וסיפר
הלצות. התותחן, שהייתי עלי-ידו, התרגש כמו בהתחרות
כדור-רגל, וכל יריה היתה מלווה בצעקות: "הא לכם!
לא תפגעו בנו!" והיה בחור אחד רוסי שהיה אומר, כאשר
הפגזים התפוצצו בקרבת האניה: "אצלי הדם קר - לא
יעזור לכם!" והיה מקלל את המצרים קללות רוסיות
ממולחות.
אך האיש שהתחבב עלינו ביותר בזמן הקרב היה
האפסנאי שלנו. הוא עבר מעמדה לעמדה ומאיש לאיש,
חילק שוקולדה וסיפר הלצות.
את ההלצות קשה היה לשמוע, בגלל הרעש. אבל
השוקולדה היתה טובה מאוד.

מלח

בין שמים וים

בהם. בכמה כבוד ורטט ידברו על האווירה הישראלית.
 „הם בחורים כהלכה, הם עושים את העבודה באופן
 נפלא!”

וכעבור רגע יעלמו האווירונים שלנו ושוב אנו
 מסתודדים במרחבי הים האין סופיים בין שמים וארץ
 ואז אתה שוכח בהחלט, כי בתוך ימי קרב דמים אתה
 נמצא ליד חופי החזית והאניה שטה בתפקיד של קרב ימי.
 אתה חובק היטב את עמודי הסיפון ונועץ מבט ל„שם”
 הרחוק והנעלם תוך געגועים סמויים לקרקע מוצקה,
 ליבשה...

— — — אולי אתה יודע מתי יגמר „העסק”?
 הקפטן שלנו בחור גבוה, חסון, עלם בלונדיני חמוד,
 מה שייך, קפטן! והוא צעיר לימים. לעומתו סגן הקפטן
 הוא קטן קומה, שחרחר, וגופו, אף כי מוצק, כגוף ימאי
 ספורטיבי, כבד במקצת. ובכל זאת אנחנו אוהבים אותו.
 אכן, קסם אישי חזק טבוע באופיו.

— — — „שמע”, יגיד לך אהרונצ'יק, סגן הקפטן
 שלנו, „להוביל אניה מפילים אחת, להוביל אניה שניה,

כשהים שקט ותכול שמים ותכול המים נושקים אהדדי
 אישם באופק, נעים לשוט על סיפונה של אניה מלחמה
 ישראלית, אף על פי שהימים ימי קרבות סוערים כנגב.
 „מצב הכון המור” — לחוד, ובילוי נעים ביום קיץ
 אביבי בלב ים התיכון — לחוד. אמנם מצב הרוח מתוח
 במקצת והכוננות באניה מלאה, אך מה בכך. ויש אז
 שעות גפלאות ונדמה לרגעים, כי הכל אינו אלא חלום
 בהקיץ ושלחה נפשית אופפת אותך ואתה מקפץ מסיפון
 לסיפון, מהחרטום לירכתיים, ומשם ל„גשר הפיקוד”
 וחזר חלילה.

הרוח הקלילה מלטפת ומשיבה נפשות ובינתיים קורע
 לו חרטום האניה דרך בתהומות ים וקיצפי מים לבנים
 סוערים וגועשים ומתנפצים בדפנות האניה.
 מה נעים אז לנועץ מבט למרחקי האירוסוף ולשגות
 בהזיות, ומסביבך, אותה שעה, אצים, רצים, מלחים,
 תותחנים ומכונאים, והקפיטן החביב מנצח על הכל.

החבריא אינה עושה הפעם „קונצים”...

„הי, הי, בחורים, הזדרו” — קורא הוא מפעם לפעם
 והחבריא אינה עושה הפעם „קונצים”. הכל רציניים.
 „הענין איננו משחק הפעם” — קובע אחד מקציני האניה,
 עלם צעיר כבן 22 מלוחמיה-מנצחיה של קטמון ושערה-הגיא.
 ופתאום אישם באופק נקודה השודה, ההולכת וגדלה.
 ואז יעמדו הכן, אורי והיימקה ליד מכונות היריה „שלהם”,
 דרוכים ונכונים. ואהרונצ'יק יקפוץ אל התותחנים ויבדוק
 ויראה אם „הכל בסדר”. ובאניה ניתן אות האזעקה:
 „היו מוכנים”.

ובינתיים ממשיך הצופה לבלוש ולבדוק תנועותיהן של
 „הציפרים האויריריות” שנתגלו עתה והמתיחות גדולה,
 ובלב מקננת הרגשה, נו, הרגשה לא כל כך נעימה... כי
 הן סוף סוף מי יודע? עד שמתברר שהאווירונים הם
 שלנו...

אלה מאותתים ואלה מאותתים, משהו מנפנף בכובע
 המלחים, ותוך כדי כך צוללים להם האווירונים „שלנו”
 מעל סיפון האניה, „ככה סתם”, „לעשות שמח”, ואנו
 מריעים, צועקים וצוהלים כילדים.

עתה מתברר בעליל, כי בני הים שלנו אנשי הצי,
 אוהבים מאוד את אנשי צי האויר שלנו, פשוט מאוהבים



צלם: י. ב. כרמי

ואח"כ שלישיית ואף רביעית, אין זה מהדברים הקלים, ובכל זאת עשיתי זאת. וצריך היה להתגבר על אלף ואחד קשיים. הענין היה מורכב ומסובך בפרטים רבים. וכאן, על האניה, כלום הקבוצה קלה, הן אפשר יכול אתה להשניא את עצמך חיש מהר, אך מאידך אפשר גם לחיות בשלום עם הבחורים, הן הם נחמדים. בחורים טובים!"

"צריך לדעת איך לעבוד עם אנשים", אומר הוא לבסוף. ואמנם אתה עוקב אחר עבודתו ומיד אתה נוכח, שבעבודה, בתפקיד, אין אהרונצ'יק מוותר על קוצו של יוד. אחר העבודה, אחר ביצוע התפקיד, הריהו חבר ומדריך לבכי ואתה שומע בחברתו הלצה שנונה ואימרה קולעת ואף בקיאות במוסיקה. וכשאתה נמצא בחברתו ביחידות יש ואתה שומע קצת טענות.

"שש שנים הקדשתי לפעולות עליה. התחלתי בעבודה כילד. בן 21—20, אח"כ הייתי שנתיים בצבא הבריטי ועתה שוב על גבי אניה. הכל טוב ויפה, הלוציות, בנין הארץ' וכר", אומר הוא, "אך מה יוצא לי מכל זה. ראה, חברה אין לי, חברי כבר מזמן פשוו בית לעצמם; גם משפחה אין לי — כולה נשחטה בפולין ונשארתי עריירי".

ופתאום ישתק — — —

"אתה, אתה", יפנה אלי כשהוא מהרהר בקול, "הרי אתה מסתובב בחלונות הגבוהים, אולי אתה יודע מתי כבר ייגמר, העסק? הוזה? זה כבר נמאס..."

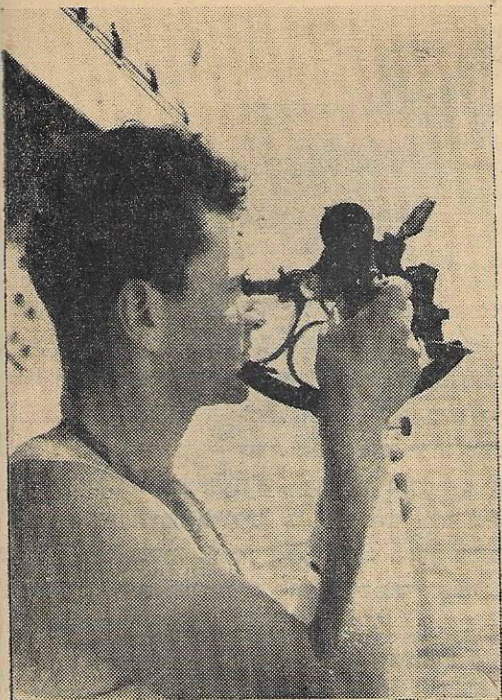
אפשר להשתגע רק מהשקט

בתחתית האניה נמצא חדר העזרה הראשונה. כאן מקום מושבם של הרופא והחובש. תמיד כשאתה סר לפינה זו אתה עלול למצוא את החובש שלנו כשהוא מתיחד עם עצמו.

חורון קל נסוך על פניו. אתה מציץ בו פעם פעמים ובודק אותו. מבט עיניו כשל עלם צעיר. אתה מנסה להביאו לידי שיחה ואתה שומע קטעי דברים קצרים ויבשים. רובם מסתיימים ב"כן", "לא" וחסל. אך אם עקשן אתה ואינך מוותר על סקרנותך ואתה "מסתער" על החובש, מתברר לך עד מהרה, כי החובש פצעים שלנו פצוע קשה בלבו פנימה פצע שלא הגלוד.

— — — הכרתי אותה בתוך קרב אש קשה ליד ברייר בנגב. היא נסעה בשיירה ופתאום עלתה המכונית שלה על מוקש. המכונית נתרסקה והיא ניצלה בנס. אך מיד ניתכה על השיירה אש איומה. האויב המטיר מן המארב אש שלא היתה אפשרות להניע את הראש.

כך שכבו אנשי אותה שיירה 4 שעות בלי לזוז כשהם מחכים לתגבורת שתבוא ותצילם. לפנות ערב הגענו למקום. הייתי מפקד מחלקת התגבורת ושם מתחת לגלגלי המכונית המרוסקה הכרתי אותה לראשונה... נשאתי אותה על כתפי. כוחותיה אזלו והיה הכרח



צלם: י. ב. כרמי

לקחתה על הכתפיים. ומאז התיידדנו. ולאחר זמן מה התחתנו. 7 חדשים היינו "זוג", זוג מודרני, אני בנגב והיא... בסביבות רמאללה. עד, עד שביום אחד היא טסה באוירון והוא נתרסק והתפוצץ...

ובזאת תמה, תמה כל הפרשה — — —

"ראה", מוציא הוא מכיסו תמונה, שמעליה נשקף זוג צעיר, "הוא והיא", בבגדי כלולות, "היא היתה נחמדה, אהבתיה אהבה עזה".

— — — מאז לא מצאתי מנוח בנגב. הרגשתי דכאון ויאוש והיה הכרח להעביר אותי לזמן מה לתפקיד חדש ונקלעתי לכאן לאניה. ומאחר שאני חובש גדודי, נקבעתי כעוזר לרופא.

— — — אבל כאן יפה ושקט יותר מדי. פה אפשר להשתגע רק מהשקט.

אניה באופק

אנו יוצאים אותה שעה אל הסיפון, רוח קרה אביבית הומה סביבנו ומלטפתנו.

"בחורים, אניה באופק!" — קורא לפתע הצופה אל תוך שפופרת פח שבידו מעל "גשר המלחים" וקולו מהדהד למרחקים, ואנו נצמדים מיד למשקפותינו ומתחילים להתוכח האם לנו האניה או לצרנו — — —

יובף אוליצקי

ערי החוף של ארצנו

א ש ד ו ד

אסדוד, עיירה בת 3200 תושבים מוסלמים. נמצאת 43 מטר מעל פני הים. שוכנת בצד מסילת הברזל לוד—עזה—מצרים.

אסדוד היתה אחת הערים החשובות ביותר בארץ השפלה, מחמש ערי הפלשתים הגדולות. בימי חלוקת הארץ לשבטי ישראל נועדה אסדוד וסביבתה לבני שבט יהודה. מראשית התנחלות בני ישראל בארץ התחילו מלחמות הם עם הפלשתים שכניהם.

בתקופת מלכי יהודה התפשטה מלכותם על השפלה ועל עריה. מסופר על עזויה המלך: „ויצא וילחם בפלשתים ויפרץ, ואת חומת אסדוד... ויבנה ערים באסדוד ובפלשתים". הנביאים דברו קשות על הפלשתים ועל עריהם הגדולות. עמוס קורא: „והכרתי יושב מאסדוד”... ובדברו על בוא האויב אל הארץ, הוא קורא: „השמיעו על ארמונות באסדוד”... צפניה מנבא על סופה המר: „אסדוד בצהרים יגר שוה”... בבוא נחמיה ואנשיו להקים את בית

אנו נפרסם ב„חיל הים” סדרת מאמרים על ערי החוף החשובות, תולדותן, ערכן בעבר ובהווה.

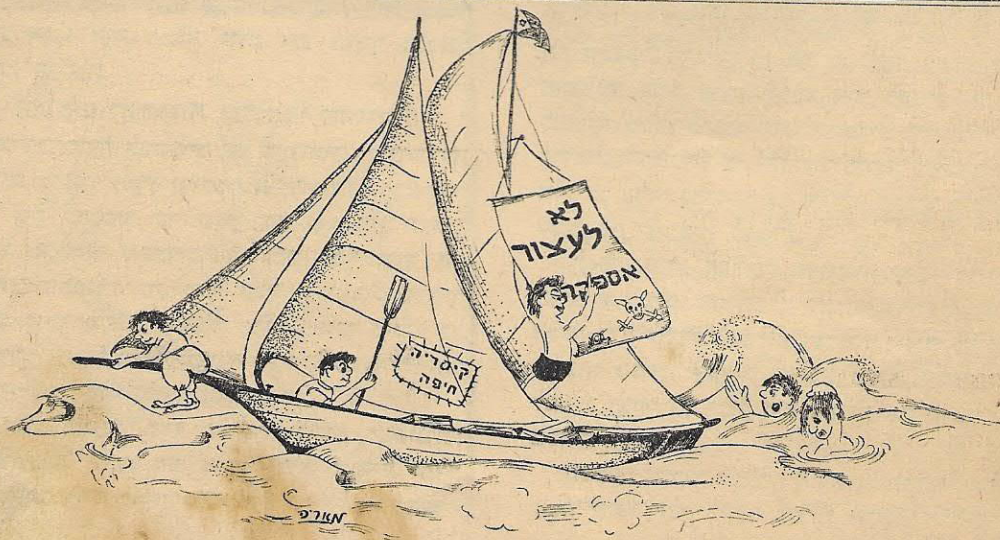
המקדש השני חרה הדבר לאויבי ישראל — בין האויבים הללו היו גם האסדודים. היונים התישבו בה, כי שכנה על דרך מסחר חשובה. כאשר השתלט יהונתן המכבי על כל ארץ השפלה — 147 לפני הספירה — משל גם על אסדוד וסביבותיה. באסדוד נמצא לוח-שיש של בית כנסת קדום.

פה היתה אסדודיים (אסדודימו) הנזכרת בכתובת קדומה בכתב היתדות של סרגון מלך אשור, שעבר בארץ בשנת 722 לפני סה"נ.

גם בדורות הבאים הכירו היונים את אסדודיים וקראו לה ביונית אזוטוס-פרלוס — אסדוד החוף. אסדודיים רשומה גם במפת מידבא. במקום הזה היתה מצודה בתקופת הצלבנים במאה ה-13. בימינו מכוסות החרבות הדלות בחולות הים.

אסדוד שוכנת על גבול רצועת החולות המשתרעת עד חוף-הים ברוחב של 5 ק"מ בקירוב. אל מול אסדוד, על החוף, נמצאות החרבות של נמלה הקדום, הנקרא בערבית: מינת אסדוד — נמל אסדוד או קלעת אלמינה — נמל המצודה.

(לפי וילנאי)



בניית המשפחה תלונת הימאי

מקרי התנקמות ומקרים אחרים.

אך יהיה המקרה מה שיהיה, על המלח לשקול היטב על מה עליו להתלונן ולהודיע מה היא הצורה והדרך הנכונה של הגשת התלונות. במבנה הארגוני אשר הזכרתי לעיל יכול המלח להציג את עניניו אשר הצעה בקשר עם שרותו אל קצין המחלקה שלו הממונה עליו באופן ישיר, באמצעות סמל המחלקה לכל איש הזכות להגיש את תלונתו אך עליו לעשות זאת לחדוד ובאופן אישי. תלונה משותפת המוגשת על ידי מספר אנשים יחד היא בנטיה לתקנות אלה ומתפרשת כמרד. במקרה שלמספר אנשים אותה תלונה, כל אחד ואחד מהם צריך להגיש שם לחדוד. תלונות בעילום שם אינן זוכות לטיפול במקרים כאלה אסור גם לבחור ועדה או משלחה אשר תציג את התלונות. נהוג כי לכל מלח נתנו רשות לבקש על ידי קצין המחלקה שלו לראות את המפקד בענין פרטי והמלח רשאי להשיע את בקשתו באזני הקצין המבקר בזמן הבקורת. ראוי לציין כי לכל מלח (כמו לכל חייל) אנגלי ניתנת הזכות להתקשר עם חבר בית הנבחרים בכל ענין הנוגע לשרותו הוא בתנאי שלא ימסור לו סודות צבאיים.

הודעה כוזבת נחשבת כפשע

אם סבור המלח כי נעשה לו עול, עליו לפנות בעל-פה אל קצין המחלקה בבקשה והרשות לו לראות את המפקד, ולהגיש לו את התלונות בעל-פה. קצין המחלקה חייב ליעץ למלח איך להגיש את עניניו למפקד. עליו למסור את העובדות ולהסביר באיזה מידה הן פוגעות בו. הודעה כוזבת נחשבת כפשע והערות בלתי נמוסיות או פוגעות בכבוד והמתנגדות למשמעת נחשבות כעברה.

המפקד הדן בתלונה המוגשת חייב להודיע את החלטתו למלח. אם המלח לא בא על ספוק תלונתו רשאי הוא לבקש (במלוא הנמוס) רשות להגיש את תלונתו בכתב. עשרים וארבע שעות ניתנות לאיש לחשוב ואחר כך יכול הוא להגיש את הדבר בכתב בעזרת הקצין.

המפקד מעביר למחרת את כתב התלונה אל קצין גבוה יותר. לפי בקשת המלח תשלח התלונה בכל

מגויסי חיל הים צועדים את הצעדים הראשונים בשרות שאין לו מסורת בתולדות עמנו. אמנם נמר צאים בין המגויסים גם בחורים אשר שרתו באניות זרות אך הרוב הגדול מורכב צעירים מלאי התלהבות ומרץ אך חסרי ידיעות ונסיון.

עתידם של הצעירים האלה בעתידו של הצי שלנו ובעתידה של מדינתנו ולהפך: עתיד המדינה והצי תלויים בנוער שלנו. בחפזון החלו לפעול המחלקות השונות של חיל הים ובחפזון נאלצנו להתארגן. המסגרת הארגונית דורשת תחיקה אשר לפיה יקבע היחס ההדדי בין המלח והממונים עליו וכן תקבע את כללי השרות ואת חובותיו וזכויותיו של המלח והקצין.

אין פלא שבהעדר המסגרת הזאת אין המגויס מוצא את מקומו בשרותו מוגדר כהלכה ומן האיי יציבות הזאת נובעות רוב העברות והחטאים השונים שבהם מסתבך המלח מזמן לזמן.

הקשיים הללו הם בחלקם אותם הקשיים הכלליים אשר כל פרט נתקל בהם בעברו פתאום מאורח חיים אורחיים לחיי החייל. אני נזכר בכמה בעיות אשר נתקלתי בהן עוד בשרותי בצי הבריטי וברצוני לנגוע הפעם בבעיה אחת חשובה ומעשית — בעית תלונות המלח.

אין ארגון או שרות אשר לא תמצא בו סיבה לבקור רת. מכאן מקור התלונות. צרות רבות היה אפשר למנוע אילו היה המלח יודע את הדרך הנכונה להגשת תלונות.

החוקים והתקנות של הצי הבריטי

האיש הרוצה להשיע את טענותיו צריך לדעת כי קיים מנגנון תקין ומוסמך אשר מטפל בבעיותיו ועליו רק להקפיד כי יגיש את טענותיו בצורה הנכונה ובמועד המתאים. כדוגמה לכך אקה את החוקים והתקנות של הצי הבריטי הותיק ועשיר הנסיון. איני מתכוון לקבל ממנו באופן מיכני כל חוק וחוק. נמצאים שם הרבה דברים שעבר עליהם כלת זורים לרוחנו ולרוח זמננו.

גם בצי האנגלי היו תלונות שונות ומשונות: תנאים רעים, שכון רע, אוכל גרוע, עבודה יתרה בלי החלפה או יחס עוין מצד הממונה עליו או חברו,

השרות או אם היא מתנגדת לחוק והתקנות או לחוק פלילי פשוט.

תחלה לציית ואחר כך להתלונן

במקרה של ספק כל שהוא, מוטב ראשית כל לציית לפקודה ואחר כך להתלונן מיד בצורה הנכונה. אם הדבר אשר על המלח לבצע לפי הפקודה הוא פשע אזרחי אין לציית לפקודה, שאם לא כן יתבע המלח לדין על ידי השלטונות האזרחיים. אנו רואים שהמצבים יכולים להיות לפעמים מסורכיים למדי והתיעצות עם קצין הבקי בצד המשפטי של המקרה יחסוך לאיש הרבה צרות ועגמת נפש. יהושע לותר

פעם אל קצין גבוה יותר ותגיע בסופה אל האדמירליות.

במקרה שהרשות הישירה אליה פנה המלח מסרבת או מתרשלת בהעברת התלונה הלאה, מותר למלח להגיש אותה אל הרשות הגבוהה יותר באופן ישיר. מקרים כאלה קרו לעתים רחוקות מאוד.

פקודות בלתי חוקיות מהוות בעיה מיוחדת. אסור למלח לסרב לפקודה, כאשר לדעתו הפקודה היא בלתי חוקית. אמנם אפשר במקרים מסוימים לקבוע בלי הסוס אם הפקודה מתנגדת לחוק באופן רציני מאוד או לא.

פקודה היא בלתי חוקית אם אין לה כל קשר עם



(מההוי הימאי)

סליחה, אניה העץ, עשתה „שינויות“ איזמות על פני הגלים. מן הדרגש שעליו שכבתי מסתכל הייתי על המזנון. מעין שולחן עם מגרות, שראי די גדול ניצב עליה, שעליו טיילו, עם תנודותיה של האניה, עשרות ומאות דבריים. מה לא היה על שולחן המזנון? מפתח לקונסרבס, כמה כפות, קופסה של די.די.טי., קופסת שימורי פרי הקרוניים „פיצ'ס“, ילקוט צד, הסודר שלי בכבודו ובעצמה, והכלי הכבד ביותר: עציץ פרחים גדול, עם כמה עלי צחנית ירוקים, ניצני יבשה בלב ים.

מהזיק הייתי במסמר שהיה תקוע בתיקרת התא ומסתכל כיצד מטיל העציץ הלוח והזור לאורך השולחן: הלוח, ששש, — חזור ששש. הכלים הקלים הסתובבו על השולחן כמו פולים בכברה, עד שנפתחה הדלת וחמכה

„האלו, האלו, האלו; אחת שתיים שלוש ארבע המש, שש, האלו האלו“, הרמקול הרציני, החייב הוודיע הודעות חשובות ולעתים גורליות בשביל המלחים, התפרחה ללא תקנה. מישהו צורח לתוכו בלי הרף מספרים וקורא „האלו“. כנראה מנסה הוא בפעם האלף את הרמקול, לפני שימסור אף הוא הודעה. אבל הרעש בחדר האוכל אף הוא אינו קל. ארוחת הערב היא בעצם תקפה. השולחנות כולם צפופים, ורק שולחן הקצינים, הקיצוני ליד דופן האניה, מרווח קצת יותר. עוד לא כולם הגיעו לארוחה. כל הבהורים שראיתם קודם על הסיפונים, כשהם ממרקים „דופקים“ חלודה, או מטפלים בכלי היריה, לבושים עתה תגיגית, בגדי שבת. הטבה הגבוהה, מעפיל לשעבר, מכהן מאחורי שולחן המאכלים הראשי, שממנו מסתעפות צלחות לכל שולחן ושולחן. ויש לו עוזרים. אלה קרויים בחיים האזרחיים מלצרים סתם, אבל כאן מתחלפים הם לפי תור, ואין הם שונים בלבושם משאר המלחים.

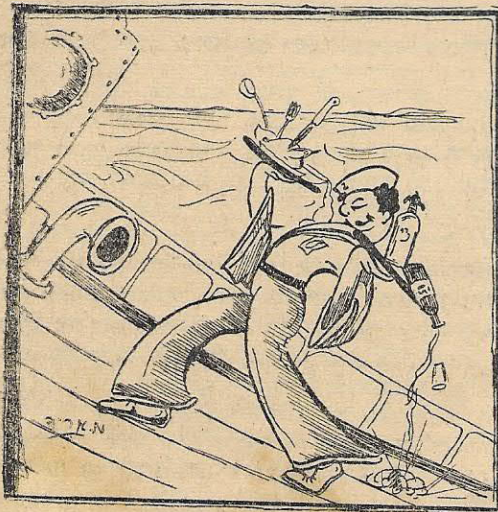
הרעש העולה מן השולחנות וצריחותיו הבלתי פוסקות של הרמקול מצטרפים לסלט כבד, המבלבל את המוח. אך סלט זה לא יכול להתחרות עם סלט הירקות שתפס עמדה חשובה ביותר בצלחת הערב.

„אולי תביא לי כבר מנה“, מתרעם אחד המלחים.

„עוד שבע דקות. בעוד שבע דקות מתחילה המשמרת השניה. תמיד ברצונכם להקדים, אי אפשר להנך אתכם לסדר“. ומכאן ואילך היה הסדרן רוטן לתוך אפו על חוסר חוש הסדר של האנשים, והוא כמו ידיו הגיש לבחור, אגב הבעת סליחה, את ארוחת הערב.

הטבח האיטלקי פפי

הים שקט, האניה בנמל — וההרגשה היא ממש, כמו בתוך בית על המים. לפתע נפסק טרטורו של הרמקול. דממה מזורה משתררת בחדר האוכל החם. מתוך כך נזכר אני בארוחה אחרת, בלב הים התיכון. קליפת האגוז,



חוגים להשתלמות

בין פעולות התרבות השונות שפועל המחת"ר בין חיילי-הים חסרה פעולה אחת, שהיא בעיני החר שובה והתועלתית ביותר: כונתי להכשרתו המקצועית של החייל לעתידו האזרחי. לא כל חייל וחייל שהוא עתה בחיל-הים ישאר תמיד בשרות הימאות. רבים יחזרו לחיים האזרחיים ומתפקידו איפוא של המחת"ר לדאוג לכך, שהחייל ירגיש ככל האפשר פחות, "בשנים האבודות" שבצבא.

על המחת"ר ליצור תנאים ללימוד שטתי קבוע במתנות חייל-הים. בעיקר ניתן הדבר לבצוע במחנות הסמוכים לערים שמהן אפשר להזמין מומחים ובעלי-מקצוע בהוראה. לדעתי יש לארגן חוגי השתלמות שונים: מתמטיקה, שרטוט טכני, שפות לועזיות, פקידות, פדגוגיה, ושאר מקצועות עיוניים ומעשיים. כן יש ליצור ולארגן חוגי השתלמות באמנויות שונות: תיאטרון, זמרה, נגינה, ציור וכו' — על המש"תלמים בחוגים הקבועים הללו להבחין ולקבל תעודות גמר. דבר זה — קבלת תעודות — יגביר את רצון ההשתלמות בין החיילים וגם יקל על סדורם האזרחי בעתיד. התעודה תעיד על מידת השכלתו ומקצועיותו של האיש.

מלבד חוגים למודיים אלה שתכלית תועלתית בהם, יש ליצור גם, ביחוד בימות החורף, חוגים אחרים לשם ביזור ובלוי, כגון: חוג לשחמט לספורט, לזמרה, וכו'. אם נצליח להקים חוגים אלה ולהקיף בהם כל יחיד ויחיד שבצבא, הרי נצליח לכוון את מחשבתו ומעשיו של החייל לאפיק רצוי, לפעולת תרבות רצינית אשר תפיק בהרבה את הרגשתו הלא נעימה של החייל על "אבוד שנים יקרות" לשוא...
אכן הצלחת הפעולות הללו בצרוף דאגה לחומר קריאה טוב בשפות שונות, דאגה לבקורים מוזלים

האיטלקי הקטן, פפי, בא לערוך את השולחן. וכשאני אומר הפעם שולחן, הנני מתכוון לשולחן שני, שולחן האוכל שהיה מחובר בימי נעוריו במסמרים אל הרצפה. עכשיו ניתק ממנה והוא עצמו מטייל בחדר לעת סערה. אגב, יכול אני גלגות לכם, כי בסוף טיוליו הרבים שבר את כל רגליו וצלעותיו. עכשיו עמד הוא עדיין איתן ופפי מציג את הצלחות, מסדר את המזלגות והסכינים, מציג את כד הזכוכית המלא קיאטי על השולחן ויוצא להביא את קערת הפסטשוסה. ובכך תחילה נא להכיר את גברת פסטשוסה. אין היא למעשה אלא מעין מקרוניס, אלא שהם אינם מנוקבים, אלא צרים ועגולים הם וארוכים כאורך הגלות. משיצא פפי ירדתי תוך מאמצים ניכרים אל השולחן. אותה שעה נכנסו עוד כמה חברה, ואחריהם חזר שוב פפי עם קערת הפסטשוסה.

הכלים ממויילים...

אבל דוקא כעת גברו סלטולי האניה והצלחות החלו

כתיאטרון, באופרה, בקונצרט, בתערוכות ציור וכו', כל אלה עלולים להרים בהרבה את רמתו הרוחנית של הימאי ולסייע לעצוב דמותו התרבותית. הבה נטה שכם לפעולה!

גבריאלה

הערת המערכת:

בשרות התרבות מוקם והולך מדור להשכלה בכתב. רבים בודאי ימצאו כאן אפשרות להשתלב במקצועות השונים.

צי המעפילים

זוכר אני את צי המעפילים לאורך המזח הראשי — עדות נאמנה לסבל אנושי רב, רצון חזק ואמונה עמוקה.

והנה צי מעפילים זה הלך ונהפך, לאחרי טיפול ממושך, ליחידות קרב וליחידות צי מסחרי. האניות הרעועות למחצה שהעניו להפליג למרחב הרחוק, נעשו לחזקות וצוידו בתותחים. האנשים שלא נבהלו מתלאות וסכנות, בכדי להגיע למולדתם, הוחלפו בימאים "צברים" שגדלו בתנאים אחרים וספגו רוח אחרת, רוח של חופש ובטחון עצמי.

אכן קיים הקשר החי בין אניות המעפילים והצי הצעיר שלנו ההולך ונבנה. צי המעפילים שמש לנו כמקפצה לקראת צי מלחמתי העומד באומץ נגד הצי המצרי העולה עליו במספר האניות.

צי המעפילים נתן לנו את העודד ואת האפשרות והזדמנות להתחיל בפעולה רחבה. אנו ממשיכים, להביא את הגולים ולהשרישם במולדתנו. עלינו להביא בשנים הקרובות מיליונים יהודים. הדרך עוד ארוכה, אך כשמסתכל הנך על אניות המעפילים המחדשות לבך מתמלא בטחון שהדבר יתגשם בקרוב.

חתימת כותב הרשימה לא נתנה לפענות ואתו הסליחה. המערכת.

לנוע באורח שרירותי לכל עבר. צריך הייתי להחזיק את הצלחת כדי שלא תזוז, אבל גם הכסא שמתחתי החל לנוע, וגם הכוס שעל השולחן, וגם כדי הקיאטי, והמזלגות — כולם יחד החליטו כי השעה שעת טיול ערב היא באחת הפינות הנידחות והאפלות של בהים התיכון. וכיון שטיולים — החלה גם קיבתי לטייל, עד שמיחרתי בויוק של ספורטאי מובהק אל הדרגש שלי ועצמתי את העיניים. העולם עמד קצת מטוילי. למחרת בבוקר, לא ניסיתי כלל לרדת אל השולחן. ואגב, אותו יום הפך השולחן הנכבד לגל של שברי עץ.

הים שקט, האניה בנמל — הארוחה נסתיימה. בעוד שעה קלה תראו את החבראי בבתי הקפה שבעיר, והרי בשבילם אין זו אלא אחת מארוחות הערב הרגילות, וגם בלב ימים אין הם מתרגשים ביותר מטלטוליו של הים, אבל אוי לטירונים שכמות, המתאוים דוקא לסעוד את לבם בלב הים התיכון. **שלמה טנאי**

עלינו „לישב“ את הים וחופיו

הנוער שלנו — או לפחות חלקים גדולים ממנו, מערב רב של נצרכים, לנושא העיקרי של התפקידים החלוציים הכבירים העומדים בפנינו, מבלי לקפח באותה שעה את תביעותיו וצרכיו של כל פרט, כפרט.

הצגת השאלה בצורה זו מעלה בהכרח שפע של שאלות הנוכיות, ארגוניות וכלכליות אשר בתרונן המלא תלויה בסופו של דבר הצלחתנו בביצוע התפקיד הכפול אשר לפנינו. עלינו לזכור כי החומר האנושי אשר בצבא מורכב ברובו הגדול מאלימנטים, אשר המושגים הרגילים של הלוציות והגשמה זרים לו. הכוונה לעולים חדשים אשר במקום לעבור את כור ההיתוך של ההכשרה החלוצית עברו את מוראות המלחמה ומחנות ההסגר באירופה ואשר הרכוש הנפשי והמושגים החברתיים והמוסריים אשר הביאו אתם, שונים לחלוטין מאלו שטופחו בתנועות החלוציות בארץ ובחו"ל. הכוונה גם לאלפים רבים של בני נוער א"י אשר באו אל הצבא מרחובות הערים והמושבות בארץ עמוסי ערכים רחוקים מאד מערכי התנועה החלוצית על כל חלקיה. יש גם לזכור כי המסגרת של החיים במחנות הצבא, — אם כי פיתחה את רגש החובה, — הגבירה מאידך את הנטיות האגוצנטריות. ברור איפוא לגמרי שהמושגים והכלים הרגילים של הנוך לנכונות הלוצית ולהייגשמה לא יצליחו לביצוע המשימה החנוכית והארגונית אשר לפנינו. אנו עומדים בפני שנוי ערכין רציני בכל הנוגע למושגים שלנו על צרכי הפרט ועל מושגי החובה החלוצית. עלינו למצוא את הכוח לשבירת מושגים וכלים קיימים, בכדי לסגל לעצמנו מושגים וערכים חדשים מותאמים למנטליות ולצרכים המיוחדים לצבור אשר לפנינו, ולהקים כלים חדשים — מבחינת הדינמיות וההיקף — מותאמים לתקופה ולתפקידיה המיוחדים.

לברור שאלות אלו ושאלות דומות, אנו חייבים להקדיש את מיטב הכוחות והאמצעים אשר ברשותנו, ועלינו להתחיל במלאכה — מיד.

עלינו למצוא במוסדות המרכזיים שלנו ובכל חטיבה את האנשים אשר ידעו להעלות את הבעיה בפני הצבור שלנו בצורה הראויה, ולקלוט את המהשבה, הלבטים והרעיונות אשר יועלו מתוך הבריור ולהשל את הכלים הראשונים לפעולה.

אין ספק שרק ראייה כזו של הבעיה עלולה להעלותנו על הדרך הנכונה לפתרון.

המפעל ההתיישבותי הגדול אשר אנו חייבים לבצע בתקופה הקרובה לא יפסח — אסור שיפסח — על הים וחופיו. אפשרויות עצומות גנוזות בסקטור זה של מדינתנו. סכנות המורות אורבות לנו אם לא נדע „ליישב“ את הים וחופיו. טבעי הדבר שאנשי חיל הים יהיו הראשונים אשר ירכזו את מחשבתם בכיון זה, והיו, ברבות הימים, הנושא המרכזי וראש הגשר לפיתוח משק הים. עלינו כבר עתה להעלות בפני צבורנו תכניות ליסוד כפרים על חופי הארץ, אשר פרנסתם על החקלאות ועל הדיג כאחד. עלינו לפתח תכניות על הקמת ישובים אשר החרושת והמלאכה בהם יהיו מכוונים

ההגיעה כבר השעה לתת דעתנו על בעיות השקום של ההיילים לאחר השחרור?

אכן, אפשר לגשת לביור השאלה אם נקודת-המוצא היא — הרצון להכין את הרקע והכלים לקליטת החייל המשתחרר ופתרון בעיותיו האישיות. השאלה אם תוצג כך ודאי חשובה היא ודורשת טפול מוקדם. בהעדר טפול כזה נעמוד בתום מלחמה זו במצב בו עמדנו עם תום מלחמת העולם האחרונה, כשהרקע והכלים לקליטת ההוזרים לא הוכנו, וההתרוצצות וההתמרמרות בעקבות הבעיות האישיות והאחרות של ההיילים שלא נפתרו הגיעו לממדים של שערויה צבורית. אולם אם נרצה לראות את השאלה בהיקפה זה בלבד, ספק אם נצליח לפתור את הבעיה המצומצמת של כל איש ואיש.

כי בבואנו לרונ בשאלה זו אין אנו יכולים ואסור לנו להתעלם מהעובדה שהרקע והמסיבות לטפול בבעיות הללו השתנו מן הקצה אל הקצה. כי בינתיים נשתחררו מעול השלטון הזר, והוקמה המדינה העצמאית שלנו, והאפשרויות לפעולות הכנה מוקדמות בקנה מדה ממלכתי הן עתה גדולות ורחבות לאין ערוך מכפי שהיה בתקופה שלאחרי המלחמה הקודמת. אולם מצד שני עלינו לזכור היטב כי אין בשום פנים להפריד בין פעולות הכנה אלו לבין הצרכים העצומים העומדים בפני המדינה בבואה לפתור את הבעיה המרכזית של דורנו — בעית ישוב הארץ בתחומי המדינה. עלינו לשום אל לבנו כי הנצחון אינו מטרה בפני עצמה. אין הנצחון אלא תנאי להגשמת החזון הגדול של הציונות — קליטת עליה בממדים העולים ללא כל השואה עם אלו שהיינו רגילים אליהם עד לתקופה האחרונה ואין קליטת עליה גדולה בלי בצו מפעל התיישבותי עצום ורב, אשר יקיף את המרחבים העצומים אשר בדרום הארץ ובצפונה, ולאורך כל גבולות המדינה. רק אם תמצא דרך למימוש תכנית התיישבות כזו אשר תקיף שטחים כה גדולים ותקלוט מאות אלפים רבות של עולים בתקופה קצרה — יהיה ממש בהישגים שהשגנו עד כה בשטח המדיני והצבאי ובשטח של ארגון משק המדינה. יתר על כן, כל החיל שעשינו עד כה בשטח של התיישבות ומשק, כח צבאי, חברה ותרבות נדונים להתנוונות ולכליה אם לא נדע להפוך כל זאת לראש גשר למפעלי התיישבות וקליטה בממדים ההולמים את צרכי הארץ והעם היושב בגולה.

אם כך נראה את הבעיה ואם ראייה כזו תהיה נקודת המוצא לפעולה שעלינו לנקוט בבואנו להכין את הרקע לפתרון הבעיה המצומצמת לכאורה של שאלות שיקום הצבא כשיתחרר, או אז נראה ונבין כי בעית שיקומו של החייל המשתחרר אינה שאלה ארגונית-טכנית בלבד אלא קודם כל ובעיקר — שאלה הנוכית. השאלה המרכזית היא כיצד לתאם ולשלב את הפעולה רבת ההיקף אשר יש לנקוט למען התבססותו של המון הצבא המשתחרר מבחינה משקית וחברתית, בתוך המסכת הגדולה של מפעל השיקום של המוני העם היהודי במדינת ישראל. או, במלים אחרות — הבעיה היא כיצד להפוך את המחנה הגדול של צבא ההגנה — דמיקף את רוב רובו של

לניצול האפשרויות הגנוזות בים ועל רשת של מפעלי שרות לאניות וכו'. עלינו לטפח בקרב אנשינו את הרעיון של שרות באניות הקרב שלנו ובצי המסחרי כמשלוח יד של קבע וכו'.

אולם, ראשית דבר עלינו לכוון את הפעולה ההסברתית והחנוכית במגמה לגבוש אנשי החיל בגרעינים חברתיים אשר יחד יהגו בעתידם, יחד ילבנו את הבעיות של הקמת מסגרת חברתית מתאימה, וילכו לבסוף יחד לבצע את המשימה אשר תפתור את בעיותיהם האישיות ובאותה שעה עצמה תשמש גורם הלוצי רב ערך בכיבוש וישוב שפת-הים והופיו, כחלק ממפעל ההתישבות הגדול של התקופה.

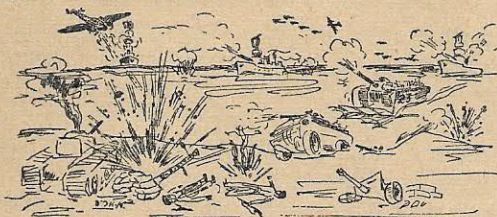
יש עוד לבחון את השאלה מבחינת השפעתה על רוח החייל (מוראל בלע"ז).

אפשר, כמובן, לטעון כי במדה שמתחילים להעסיק את מחשבתו של החייל בבעיות השיקום מתרופפת ממילא דריכותו כחייל. והן אנו טרם הגענו למצב כזה בשטח המלחמה אשר יתיר לנו להסיח את דעת החייל מתפקידו הבלתי אמצעי.

נראה לי שתפיסה כזו — בטעות יסודה, אדרבא, הסכנה החמורה ביותר לרוח החייל היא הבטלה והריקנות. ככל שתקופת השרות נמשכת, וככל שתקופות ההפוגה נעשות יותר ויותר ארוכות, אין למנוע את ההרגשה

של חוסר תכלית ושל ריקנות. כל פעולה תרבותית והסברתית שיגרתית במדה שאינה מציגה לעצמה מטרות חנוכיות, בהכרח הולכת ונעשית פעולת בידור אשר בכוחה אולי להפיג לשעה קלה את הריקנות, אך בשום פנים אינה יכולה למלא את החלל המתמיד. במדה שנצליח להעסיק את מחשבתו של החייל בשאלות המרכזיות של התקופה, תוך שילוב תכניות לפתרון בעיותיו האישיות, ובמדה שסביב פעולה זו יתחילו להיווצר גרעינים אשר במרכז חייהם המשותפים תהיה הדאגה לעתידם האישי ותהיה האדיאיה של השתלבות במפעל חלוצי גדול — או אז יחול שנוי ערכי, תיפסק הריקנות, ערכו של האדם יעלה בעיני עצמו ורגש החובה יגבר לאין שעור. אלו הם היסודות אשר עליהם נבנה ה"מוראל". הגיעה השעה לתת את דעתנו על כך. ובמלוא ההיקף ובמלוא הרצינות!

אברהם מירקין



פנת הרופא

הניתן לו, או שהסתכסך עם מפקדו, הרי הוא נאחז ב"קרני המזבח" בשרות הרפואי.

אנחנו עדים לתופעות יום-יומיות שדוקא שעה אחרי קבלת צו-העברה מופיעים אצל החייל הנדון כל סימני "מחלה מסוכנת", והחייל לעתים תכופות עומד בעקשנות על כך, שעל הרופא לעכב את צו העברתו או לדרוש להעבירו ממקום עבודתו הנוכחי למקום אחר. החייל שוכח שהשרות הרפואי קיים לשם טיפול בחולה.

השרות הרפואי אינו מטפל בהעברות, לא בסידור עבודה וכמו כן לא בסידור דמי כלכלה.

הוא איננו מאשר לינה מחוץ לבית ואיננו מחלק תפקידים. בשטחים אלו מטפלים גורמים אחרים. רק אחרי פניתם הרשמית הגורמים הנ"ל לשם בירור והחלטה מותר לרופא להיכנס לעובי הקורה ולדון בשאלות.

וגם בשטח השאלה הנדונה, פרט למקרים יוצאים מהכלל הוא יכול רק להמליץ, אבל איננו רשאי לדרוש או להוציא לפועל החלטה. אם החיילים יקראו בעיון את ההסדר הניתן לדעיל תקותי שמספר הפניות וכמו כן מידת הלחץ בשאלות מפורטות הרופא יופחת.

במדור זה יופיעו לעתים הוראות והסברים מצד השרות הרפואי בכל השאלות הנוגעות לטיפולו האישי של החייל.

מבקשים אנו את החיילים למסור לנו בכתב ובע"פ את כל השאלות המעסיקות אותם. ואנו נשתדל לפי מיטב ידיעתנו לענות עליהן.

בהודמנות זו רוצה אני למסור לכם סקירה קצרה על תפקידו של השרות הרפואי. השרות הרפואי בצבא מטפל בבריאותו של החייל ובכל הגורמים המסייעים למילוי תפקיד זה. לדוגמא: השרות הרפואי אחראי לטיפול בחולה, בסניטציה, בגיינה, שיכנון, תזונתו ונקיטתו האישי של החייל.

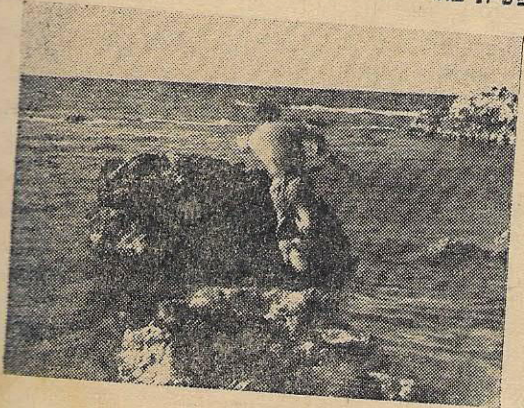
השרות הרפואי מספק ציוד רפואי, מרפאות, חבר עובדים מקצועיים, התיעצות מקצועית, משקפים, מדרסים לנזקקים, מחנות נופש, בתי חולים ובתי הבראה. הוא מקפיד על כך שהאגפים השונים במטה שבמישרין אחראים הם לתזונה, לבוש ונוחיות החיל, ימלאו את תפקידיהם לפי המוסכם. נושא שיחתנו עתה הוא יחס החיילים לשרות הרפואי.

בזמן האחרון אנחנו עדים לתופעה מוזרה מאוד. חייל שאיננו מוצא סיפוק בעבודתו ומעונין בשטח פעולה אחר, או חייל שאיננו מסכים עם צו העברה



באמונים

השעות נגש אליו בחור מרוקני שידע לדבר רק "פרנסה" וערבית. הבחור, "דפק", "בדום" ועמד מתוח כמיתר. משאמר לו המפקד, "נוח", תפס המרוקני כסא ורצה לרוצץ בו את גולגולתו. משעצרהו החברר כי הוא חשב שהמפקד אמר לו, "נואר", שבצרפתית פירושו — "שהור"... לאחר שעמד על טעותו בקש סליחה ומחילה מהמפקד והחליט מיד לרכוש את השפה העברית. ואכן במשך חדשיים התבודד מה-חברה ויומם ולילה למד את השפה עד כדי כתיבה חפשית בה.



בבסיס חיליהם

בבנין המשטרה נמצאים כל מוסדות המחנה והדרי מגורים לימאים, מכל הגזעים והדתות" מכל הגלרי יות, החל ממרוקו החמה וסיים בנורבגיה הקרה... "מוזיאום חי" לפניך. אפשר לפגוש שם טפוסים מטפוסים שונים. דומה הדבר שאחד צייר כנסם כאן כדי להפגין פורטרטים שונים... ואכן יש בניהם פורטרטים ואכסמפלורים מעניינים המתבקשים ממש להנציחם ולהעלותם על הנר.

מפקד המחנה, פלמ"ח לשעבר, בחור סימפטי המחונן בכשרון ספורי רב, מספר לנו, למבקרי הבסיס הזה על תולדות המחנה וכן משרטט הוא לפנינו ברוב הומור ובדיחות הדעת דמויות אחדות מאנשי המחנה. בשעה שפירצף את הפרצופים התגוללנו ממש מצחוק. בין שאר הדברים סיפר לנו קוריוז מענין זה: באחת



צלם: י. ב. כרמי

ענין ה"שפה" כלומר אידיעט השפה העברית של רבים מהבחורים הללו מכביד בהרבה על יציקת דפוסי מחשבה משותפם ויצירת הוי משותף. ועוד קושי: עד עתה היה המחנה בעיקרו מחנה מעבר; מין "קלט" או נכון יותר מין "עיר מקלט" לכל אלה שלא נקלטו ושלא נתאקלמו באניות או בבסיסים אחרים. עתה הולך ומסתמן כבר תפקיד המחנה. הוא ייהפך למחנה אימונים קבוע של חיל-הים. עתה משישנה כבר מסגרת ויש כבר מטרה. הרי ייקל על הבחורים להתאקלם במחנה ובאקלימה של הארץ ויהיו בחורים טובים. "מתחת לרמץ של "לא-איכ" פתיות" וה"בוהמיות" עומם כמעט אצל כולם לב



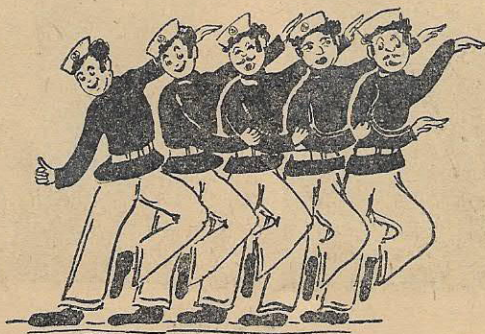
יהודי חם ויש רק לדעת כיצד להסיר את האפר ולגלות את הניצוץ האנושי... — אומר לנו המפקד. "השאור שבעיסה" הם מובן הבחורים הא"י ה"צברים". אם כי הם במועט כאן, הרי ביודעים ובלי יודעים משפיעים הם בהרבה על עוצב דמות העולים. משסיירנו עם המפקד את המחנה הקטן ראינו שם בין הטפוסים השונים המזוקנים והבלתי מזוקנים, אחד, רחב-גרם חצי ערום ובעל זקן שחור סמיך גדול. מששאלנו את המפקד מאיזו ארץ הוא האיש

מפקד חדש מכריז על תפקידים חדשים

הזה. עננו: "מארץ רחוקה מאוד... מארץ רמלה... הוא אחד הערבים השבויים הנמצאים במחנה השבויים בגליל שליד הרצל. הוא מסגר מומחה והריהור עובד בבית המלאכה הקטן של המחנה במקצוע זה. יחד אתו עובד עוד שבוי בנגרות, מלבדם עובדים עוד כמה שבויים במטבח ובחצר. נראה, שהם מרגישים את עצמם לא רע. בכל אופן שפר חלקם מחלקם של הפליטים ש"זכו" להמצא אצל אחיהם הערבים בסוריה או במצרים...

אגב סוור, ראינו גם אימוני פלוגות של חיל-הים במחנה ועל שפת הים — אימונים קשים ויפים. צלמנו השתמש בהזדמנות זאת ו"חטף" כמה צלומים מעניינים.

אודה על האמת, לא היה לי כל חשק לעזוב את הנוף היפה שבסביבה זו. אך מכיון, שאינני צעיר ביותר — חיל הים אינו חיי"ם המקבל גם זקנים וישישים... — לא היתה לי ברירה אלא לשוב לביתי



כחות המחר של חיליהם

(או הרובינזונים שלנו)

שיש בו תרנים, משוטים, מכשירי-שיוט ללא-ספור. את כל אלה עשינו בעצמנו, בעשר האצבעות. ממש."

זהו שאמרנו: "רובינזונים מודרניים".

המרהקים אינם חשובים. הרוח השוררת בו היא כאמור, כאילו נמצא על אי בודד באוקינוס רחב ידים. הבחורים, שהגיעו למקום, הם בריבם המכריע, ילודי 1931 — כלומר בחורים צעירים ומלאי-מרץ, "צברות" בעלי-עוז השואפים לגדולות. רובם ככולם מעונינים בים משהר ילדותם, ורבים ידעו לשהות ולהחזיק משוט עוד בטרם הגיעו לקורס. אכן, היה זה כאין וכאפס לגבי מה שנדרש מהם בקורס!

להרגיש את הגל ולמשש את הרוח

"אנו מלמדים אותם להרגיש את הגל ולמשש את הרוח", אומר מפקד המקום. "זהו יסוד היסודות של הימאות. גם אם אהר"כך יבלה כל ימיו בהדרה-מכונות ולא

שם הרשמי הוא "קורס למפקדי-סירות". אך מוטב לקרוא להם "הרובינזונים".

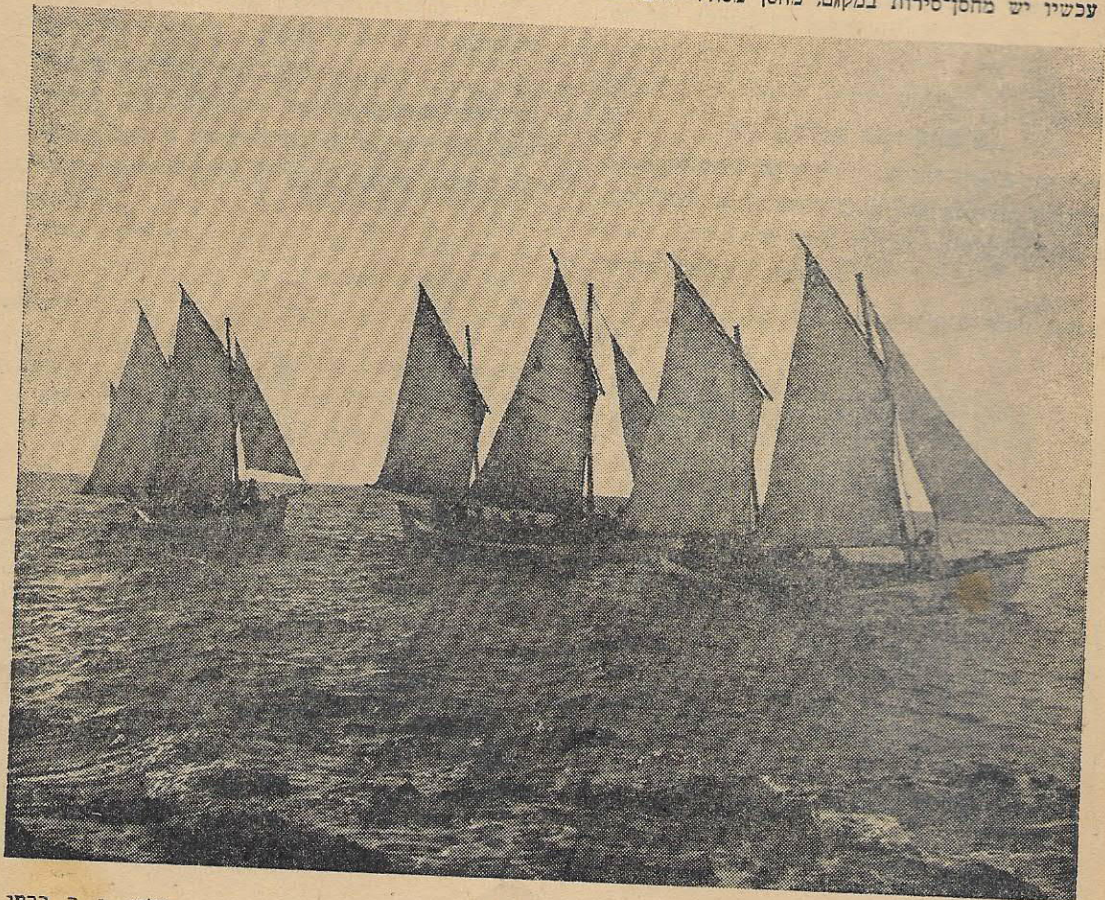
הם חיים בתוך אי של חול, המנותק מכל דרך — שהרי השבילים, שבהן מגיעות לפעמים מכוניות, אינם בגדר "דרך". חניכי הקורס גרים באהלים, וסביבם — מרחב שדות וקוצים. במרחק כמה צעדים מן האהלים מתחיל חול-הים. ושם, מחוץ לכמה בקתות ערביות רעועות עזובות, אינך מוצא מאומה.

"כאשר באנו הנה, לפני חודש וחצי, לא היה כאן דבר ולא כלום". זוהי הכרזה רשמית למדי, כי היא באה מפיו של מפקד המקום.

והיה צורך לבנות הכל מן היסוד.

מחלקת האפסנאות שכחה את המחנה. כלי-עבודה לא היו. כסאות לא היו, שולחנות — לא כל-שכן.

עכשיו יש מחסן-סירות במקום, מחסן מסודר להפליא.



צלם: י. ב. כרמי

אמונים בלב ים



אחת הכתות עם מפקדה

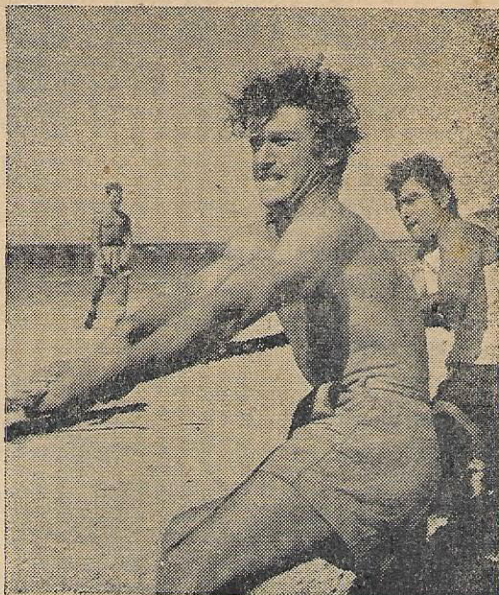
סירות שנשלחו מהבסיס, וכמה אניות-מנוע הספיקו להגיע אף מחיפה.

כי כאן לומדים ספנות ברצינות — ולא בתיאוריה. סליחה. תיאוריה לומדים גם כן. הבנינים משמשים כעת חדרי-למוד. אי-משם הובאו ספסלי-למוד ישנים, לוחות שחורים עומדים ליד הקיר — והרי לך בית-ספר לכל דקדוקיו. וכיון שגם זה אינו מספיק, הפכו אוהל לכתה. יש „לוקסים“, ואפשר ללמוד בערבים.

אין עופקים בצ'יזבאטים...

„אנו לומדים כאן ברצינות. אין אנו עוסקים בצ'יזבאטים וברכילות“, אמר המפקד לכותב השורות הללו. „הבחורים שיצאו מהקורס ידעו משהו על הים. הם ידעו גם משהו על יסודות המלחמה והנשק.“

„ואני מקוה כי אנשי מטה חיל-הים ימצאו בשבילם עבודה מתאימה.“

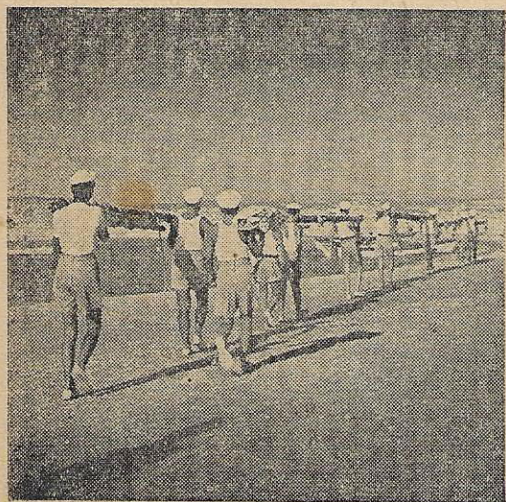


מושכים בחבלי הספינה...

יזמן לו להתרחק בים — תשמש ידיעת השיוט במפרשים יסוד נאמן לכל אשר ילך הימאי.“

ואמנם, גם באקדמיות הימיות הותיקות מתחילים הקצינים הטירונים את אימוניהם לא על אנית-קרב, אלא על אחת מאניות-המפרש העתיקות, שעדיין מסוגלות הן להפליג.

הניכי הקורס מפליגים הרחק לתוך הים. פעם התהפכה סירתם במרחק חמשה קילומטרים מהחוף — וכל החניכים הצליחו לשחות כמעט עד החוף, עד שהגיעו אליהם



הדרך אל הסירות



חבר המדריכים עם מפקד המחנה

הנשיא סוקר את הצי

ספינות בריטיות ואניות איטלקיות ונורבגיות, אי הן הופיעו ב"לבוש מלא" של עטרת דגלי פאר והדר לתלוח כבוד לנשיא הראשון של מועצת מדינת ישראל. תרועת הצוצרה ארוכה הודיעה על כניסתו של הנשיא לנמל. אותה עשה הזדקפו ל"דום" שתי פלוגות במדים לבנים. על התורן הגבוה שמעל בנין מנהלת הנמל, התורן שממנו הורד הדגל הבריטי האחרון ב-30 ביוני, העלה דגלו הימי המיוחד של נשיא מדינת ישראל. מיד אחר זאת הודעו הנמל מרעם תותחי הצי ש"פצחו רינה" לכבוד נשיא מדינה כנהוג.

אט אט עבר הנשיא על פני המסקר כשהוא מסתכל במיוחד בבחורים החסונים של הצי שדגלו את נשקם לכבודו. משם עלה על סיפון סירת משמר החופים, כשהוא מבהיקה, מקושטת ככלה ומעוטרת בדגלים.

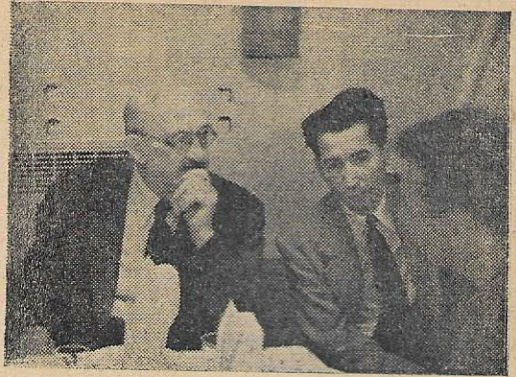
ליד צי ההעפלה

כשהוא מיסב בכורטא נוהה על סיפון הספינה הנאה, ערך הד"ר וייצמן סיור ברחבי המים השקטים הרדופים של נמל חיפה, כשמסביבו אצות רצות, כדגים המשתעשעים במים שתי סירות משמר קטנות, אך מושכות עין בהופעתן הנחמדה. תחילה עברה הספינה ליד ספינות משמר ראניות מסוגים שונים. משם פנתה הספינה במהירות לעבר שובר הגלים הראשי ועברה ליד שרידי תיבת נוח, משונה, שחורה, שבורה, שרופה בחלקה, מפויחת ונתוצה. הלא היא "יציאת אירופה תש"ז", זכרון חי לפרשה המועצת.

לקול השואות ומהיאות כפיים סוערות של מאות פועלי הנמל יצא הנשיא מספינת המשמר ועלה על סיפון אניה גדולה, אניה מלחמה. לאחר סיבוב קצר ליד התותחנים וכלי משחית אחרים, הוזמן הנשיא לסעודת צהרים תענית בספינה עם ראשי הצי הישראלי.

שני בני מזמילה

שעה שהנשיא היה על סיפונה של ספינת המנוע הציני לפניו ב. זק, ראש שרותי חיל הים, את אחד החיילים של חיל הים, ישראל אביבי, מיוצאי מוסילה, עיידת מולדתו של הנשיא. ד"ר וייצמן שאל את החייל למשפחתו וגילה בקיאות בפרשת יחסי הקירבה המשפחתית של משפחת החייל יותר משידע החייל הצעיר עצמו. ("הארץ" ו"דבר")



הנשיא בשיחה עם ראש המטה

נשיא מועצת המדינה, ד"ר חיים וייצמן, ערך ביקור רשמי ראשון אצל הצי הישראלי בחיפה. היה זה יום חג ל"זרוע הצעירה של כוחות המגן", לחיל הים הישראלי, שרק לפני זמן מועט נחל נצחון על הים — בקרב נגד המצרים — נצחון, שפרטיו עדיין נשמרים בסוד.

לארסונה סירר הנשיא במטה חיל הים אי שם, המשקיף על מרחבי ים. מעל הגג הגבוה מתנופף דגלו של הצי הישראלי המלחמתי. כאן עמדו הכן שתי כיתות של אנשי משמר המטה, לבושי מדים אפורים כהים, הבושי כיפות מלחים לבנות וחמושי רובים. שאר אנשי פלוגות המטה, בהם גם חיילות, הסתדרו בשורות מלוכדות פסביב.

ברוך בואך הנשיא!

אנשי המטרה הימית שהופיעו על אופנועים בישור את בואו של הנשיא. אהריה הופיעה מכונת מהודרת, מלווית מכונת גיפ, היהודה פקודת, "דגל שק", והמשמר הימי הציב את נשקו לאות כבוד. ד"ר וייצמן יצא מתוך המכונת בכבודות, כשהוא נתמך ע"י אשתו, אך גבוה משכמו ומעלה מכל המלווים אותו. לקראתו צעד ראש שרותי חיל הים, שהושיט את ידו וקרא: "ברוך בואך, הנשיא!"

הסוד הכמום

הד"ר וייצמן, בלויית רעיתו, עברו על פני משמר הכבוד ואהרי כן הציג ראש השרותים בפניהם את ראש מטה חיל הים, שאול בן צבי, סגנו, יוסף הראל (המבורגר), קצינים גבוהים, מפקדי האגפים של מבצעים, כוח אדם, הנדסה ימית. בין ראשי הצי נראו ארצישראליים ויהודים מלומדי מלחמה שנהרו ובאו מעבר לים.

נמל חיפה ב"לבוש מלא"

לאחר מכן יצא הנשיא עם שיירת מלוויו אל הנמל והנמל בחיפה לבש חג. כל כלי השייט, סירות גדולות וקטנות, ספינות משא ואניות נושאים העלו מעל חבלי תרניהן מאות דגלים ימיים, שהבריקו בססגוניות צבעיהן לאור השמש הלוהטת.

יתר על כן: אניות של ממשלות זרות ומתנכרות,



העלאת דגלו הימי של הנשיא

דבר הנשיא לחיל הים

מאמין שאתם תצליחו להיות כוח גדול. הרבה דברים נהוצים לנו, אך בדבר אחד עולים אנו על אומות העולם העשירות ובעלות רכוש, ובעלות מסורת גדולה, באמונה וצורך נפשו וחיוני להתגבר על הקשיים, וגורם נוסף: השכל היהודי. רבים מכם יכולים ללמוד דף גמרא ולכן גם להצליח במפעלכם.

אני מודה על הכבוד וההודמנות שניתנה לי לראות בתחלת העבודה. שמעתי על הצי, אך אינה דומה שמיעה לראיה וכל מה שראיתי נותן לי כח רב. ככל שתרשינה לי שנותי אלחם עד שנגיע למטרה. מה שעבר עלינו הנהו קשה ממה שלפנינו. אם האמונה, השכל, האמת והצדק ינהלוננו, נתגבר על הקשיים החמריים והנפשיים.

מי היה איש הים הראשון? — יונה, אך אנינו לא היתה טובה. רבים קמים עלינו להשמידנו אך נתגבר על כולם. אני מכרככם בהצלחה, בכל אשר תעשו. אעשה ככל כחותי למען הצלחתכם והתקדמותכם. תודה לכולכם על הכל. הריני מאחל לכם ברכה והצלחה בכל אשר תפנו ותעשו. לכו בכחכם בשם עם ישראל, אלהי ישראל ומעשינו עד היום.



חברים, קצינים ועובדי ים. אין מלים בפי לתת בטוי לרגשות המתרוצצים בלבי לאחר שראיתי את התחלת העבודה. אם תנתן לי האפשרות לבקר שום בעוד שנה או שנתיים ודאי אראה בהשלמת המלאכה.

בשעות בקורי באנית דגל של אדמירל בריטי שהצטיין במלחמה, אמר לי האדמירל: אנו אנשי הים אנשים פשוטים ואנו קובעים את הרגשותינו לפי דברים קטנים וצנועים. שלכם שחקו בכדורגל נגד שלנו ונצחו.

אלו היתה לאדמירל הבריטי ההודמנות לבקר באניה קטנה זו, היה אומר, אני מאמין. איני ימאי ואיני בקי בעניני ספינות, אך אני



שאו בחורים את ברכת הנשיא!

יום גדול היה לנו היום הזה, כי היה בתוכנו גדול דורנו, היה בתוכנו הנשיא חיים ויצמן.

ערכנו היום מסע של הנפת דגל הנשיא על תרני צי ישראל. הנשיא בא לראות אם אמנם נכון הוא כל מה שספרו לו על צי ישראל, אם אמנם דרוך הוא לעשות את מלאכתו על הים, אם אמנם כחו בו לעמוד מול אויבו. הוא בא לרומם רוחנו ומצא את עצמו מרומם ברוחו. הוא בקש למסור לכל הקצינים והמלחים בחיל הים כי בזמן שישב בתוכנו היו לו רגעים ושעות של עונג ונעימות. הוא בקש למסור לקצינים ולמלחים שלוהוהו בספינות, וביחוד לצוות של האניה שהתארח בה, את התרשמותו הכנה מהצניעות, הלבביות והפשטות שלהם ושל מטה חיל הים והצי כולו. דבריו הלבביים השופעים והתרגשותם של הנשיא ורעייתו, הדליקו בנו מחדש את האמונה כי הולך ונרקם מעשה גדול, „חלום ההופך מציאות“ כאמרתו, מעשה הנישא על כתפי אלפי בחורים המוסרים נפשם עליו. אלפים – שכל יחיד בתוכם יש לו חלקו שלו במלאכה שאנו עושים.

שאו בחורים את ברכת הנשיא והאמינו כי אכן יקוימו ברכותיו ובטחונו בנו, כי נרחיב ונגדיל כחו של צי ישראל וישלט בימים. יבורך הנשיא בתפילתו לבקרנו מחדש בעוד שנה ולראותנו כשאנחנו עומדים חזקים ובוטחים בכחנו להכות בכל אויב שיתנכל לחופי ארצנו.

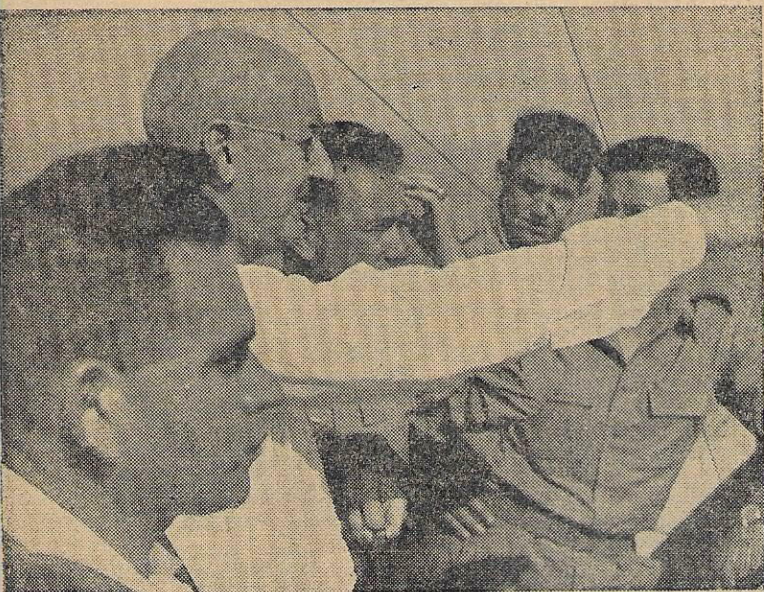
יחי הצי הישראלי!

יחי הנשיא!

גרשון זק
ראש שרותי חיל הים

ט' בחשוון תש"ט





בסיווריו הרבים של הנרי מורגנטאו בישראל, בחודש שעבר, לא נשכח גם חיל-הים. זוהי התקדמות רבה לגבי מורי-הדרך הרשמיים, הקובעים מה הם המוסדות והמקומות שמבקר מן החוץ יכול ללמוד מהם על אפיו ומגמותיו של עם ישראל בארצו.

ואמנם, ביקורו של הנרי מורגנטאו אצלנו השאיר עליו רושם חזק ביותר. הוא, האישי-מן-החוץ, הרגיש מיד את חשבותו של השרות הישראלי. את נחיצותו ואת אפשרויותיו: ובשיחותיו על ישראל, שפורסמו לאחר צאתו מן הארץ, הוזכר חיל-הים לעתים תכופות.



האישי, ששימש כשר-הארץ צר של ארצות-הברית בתקופה כלכלית קשה ביותר, הוא מדינאי בעל מעוף, היודע ומבין כיצד עלולים דברים להתפתח בעתיד לבוא. והוא היה הראשון שהזהיר את העולם — ובאופן בלתי-ישיר, את חיל-הים הישראלי — כי המצרים קנו שתי צוללות.

אנו יודעים מהו ערכה הפוליטי של הודעה כזאת. אך לם בשבילנו יש בה משנה אזהרה: הצוללות מכוונות, הרי, בראש וראשונה אלינו, אל אנשי חיל-הים.

ומכאן המסקנה הפשוטה והברורה:

„כוונות — כוונות הנקנית באימונים ועבודה רצינית.“
כוונות — אלה הם החיים כעת.

בשעת ביקורו במטה חיל-הים, הוגש להנרי מורגנטאו, כמתנה, דגל הצי הישראלי.
על הדגל מתנוסס עוגן זהב כעל דגלו האישי של שר-הבטחון.

צלם: י. הנד



תפקידים דומים נמצאים גם בשלבי הפיקוד הגבוה. הנסיון הוכיח כי מפקד חיל-הנחיתה זקוק היה לקצין מטה שהתמחה במיוחד בענייני אש-התותחים הימית. ויכול היה להסביר את תנאי מתן האש וידע על תכניות התותחנים הימיים בכל פעולה.

מתוך הנסיון נוכחו עתה לדעת כי יש צורך להכין מספר רב של קצינים כאלה בכל הגדודים והחטיבות. בסאלרנו לא נמצאו קצינים מאומנים היטב בשטח זה, ולכן נותק הקשר בין תותחני האניות ובין האנשים שעל החוף. בחזית נורמנדיה ביקש קצין גדודי אחד, שלא קיבל הסברה מספקת, כי תותח של 14 אינשט יפעל נגד... קן מכונות-יריה.

הנסיון הוכיח, כמו כן, כי לא תמיד יכול האיש שעל היבשה לכוון את אש תותחיה-הצני. אז יש צורך להעזר בהוראות הטייסים. הטייסים הללו צריכים ללמוד את בעיות הנחיתה ולדעת מה דרוש לחיל-היבשה הנלחם על החוף.

בפעולות התמיכה לכוחות-הנחיתה הצטיינו ביחוד אניות-הקרב הישנות — אלה דוקא שבגלל אטיותן לא יכלו להשתתף ביעילות בפעולות אחרות. אולם הן הוו בסיס איתן מול חופי האויב ויכלו להטיל בשטף אש קטלנית לנקודות שסומנו לפנייהן. אניות יותר הדישות ויותר מהירות, שהושאלו לכוחות-הנחיתה לשם הפגזה מוקדמת ירו ממרחק עשרים קילומטר ויותר. באחד המקרים הללו, ברוי-נאמור, הוטלו מאות פגזים גדולים ביותר — והתוצאה היתה: כמה חיילים יפאנים הרוגים וכמה בתים הרוסים. אך אניות-הקרב הכבדות נגשות היו עד כדי 2,000 מטרים מהחוף והרסו בצורים בשיטה וביעילות.

הפעולה האמפי-בית הראשונה של הצי האמריקאי נעשתה באי גואדלקנאל שבאוקינוס השקט. לגבי ההשתתפות שנועדה לשיטה זו של נחיתה, היתה עזרת תותחי הצי זעומה ובלתי מסודרת. אולם רק אחרי גואדלקנאל החלו קציני-הצי רבים להבין כי תפקיד האניות הוא לא רק מלחמה נגד אניות, אלא גם מתן עזרה יעילה לכוחות-הנחיתה. מערכת גואדלקנאל החלה באוגוסט 1942. מאז נעשו חישובים ונסיונות לאין ספור, לא רק בין אנשי הים אלא גם בין ראשי הצבא היבשתי. ונסיונות של תמיכת-אש מהים נעשו בהודמנויות שונות ורבות — והלקח שלמדנו מהם חשוב מאוד בשביל הבנת תנאי המלחמה החדשים.

מה למדנו ומה הוכיח הנסיון?

ראשית כל, למדנו כמה הכרחי הוא, לשם הצלחה הפעולה, שימצאו בכל שלבי הפיקוד, בים וביבשה, אנשים שהתמחו בשטח תמיכת-האש הימית. בצבא האמריקאי נוצר תפקיד של "קצין-קשר של אש-ימית תומכת". קצין ימי נמוך עומד בראש "פלוגת הבקורת של אש-החוף". אלה הם המפקדים בגדודים.



לייאונרד פובליב

הצעתו של מישה פאסקובסקי, פיוניר של הגדוד הזיני סאני שעל שם וורושילוב, תלמיד הכתה החמישית, בן 12, בנו של זקיף מגדוד הספר. בסוף העמוד הראשון היתה רשומה כתובה בית-הספר בצרוף הערה: נא ונא לענות לי. בעמוד השני הועתקה ציטטה גדולה מנאומו של מולור סוב בבישיבה של המועצה העליונה על השיבותו של הצי המלחמתי ובסוף — שוב ההערה הזועקת: "אני מבקש תשובה מיידית לפי הכתובת הנ"ל, כי אני המצאתי המצאה

זו באשר ההבר מולוטוב אמר, כי כל אחד ואחד צריך לסייע לארצנו וכי דרוש לנו צי מלחמתי אדיר. בעמוד השלישי של המהברת — נגש המחבר להרצאת דבריו. ראשית מסר פרטים על תולדותיו. הוא חי בעיר זייסאן שבצפון קאזאכסטאן ליד הגבול הסיני ממש. הוא מודה כי מעולם לא ראה פני ים, אך קרא בספרים על הים וכי אחיו הבכור של הברו הטוב ביותר וואסי, חזר כלפני שלוש שנים משרותו בצי הבאלטי וספר הרבה ספורים על אניות וספינות. אחר כך הסביר את סבת התענינותו בהגנת ס.ס.ס.ר.

מאות אניות ורבבות חיילים, יכולה לשמש דוגמה כיצד מצליחים הדברים אם כל המשתתפים עברו אימונים מתאימים וכולם יודעים את התכנית על בוריה.

יש לציין כי בנורמנדיה, למשל, שלא כבאיים אשר באוקינוס השקט, לא היה צורך בתמיכה שלמה של צבא-הנחיתה. בנורמנדיה לא היתה אפשרות (מטעמים גיאוגרפיים מובנים) לכתר את האויב. אי-לכך, הצלפה מוקדמת ממושכת של המקום עלולה היתה לעורר את הגרמנים להחיש תגבורת לנקודה זו דוקא. הגרמנים שמרו על החוף בעזרת חיילים זקנים או ילדים, ואת כוחות-המוץ המאומנים החזיקו הרחק מטווח התותחים הימיים — נראה כי היפאנים מסרו להם בדיוק מה אירע באוקינוס השקט. באומהא (כפי שקראו למקום החיילים האמריקאיים) אשר בחוף נורמנדיה העלו בנות-הברית פירארבעה מספר החיילים שהועלו בפעולה דומה בקואג'ליין אשר באיי מארשל. כוח-ההגנה של אומהא גדול היה פי-שלושה מזה שנתקלו בו חיילי הצי באי הפאציפי. והנה, העובדה המפתיעה היא שבנורמנדיה השתמשו באותה נקודה רק בשליש מעצמת-האש, שניתכה בשעתה על קואג'ליין.

מכאן ברור שאלה, המתכנים את תכניות הפלישה, חייבים להעריך בדיוק נמרץ מהי עצמת האש הדרושה בכל מקרה ומקרה. וכוח-שיפוט כזה אין אדם רוכש לעצמו בין-לילה...

„אין אניות לזכרות מבצרים“

הטעם היחיד שיש לתמיכת-ראש מהאניות היא

מכאן אנו לומדים שמוטב ליצור יחידות של אניות, שאנשיהן מאומנים במיוחד בהגשת עזרת-ראש לנחותים. שיטת „פגע וברח“ אינה טובה, אלא אם כן כוונת הדבר היא להטיל פחד בלב האויב.

„רוב רובן של „הידיעות“ בשקר יפורן“

בימי המלחמה נתגלה שהיילים אמריקאיים חשו, בעלותם לחוף, יותר מאש תותחי האניות האמריקאיות מאשר מפני התנגדות היפאנים. נמסר אפילו על מקרים שתותחים אמריקאיים ירו על חיילים אמריקאיים. רוב רובן של „הידיעות“ בשקר יסודם — אך נראה, מתוך השבוח-האפשרויות המתימטי, כי מקרים מעציבים עלולים להתרחש. כדי להבטיח שיהיו נדירים ככל האפשר, יש לאמן היטב את צוות האניות, ויש להסביר יפה-יפה לחיילים לציזה מרחק ולאיזה כוון יכולים לירות תותחי האניות. יש צורך, אפוא, באימון משותף, על מנת להפוך את הצבא ואת חיל-הים ליחידה פעולת אחת.

תכניות תמיכת-ראש מסובכות הן, המפקדים המעורים השתדלו תמיד להוכיח שכל הנוגעים בדבר יודעים יפה את התכניות. לשם כך נמסרו לכל המפקדים הימיים והיבשתיים, המשתתפים בפעולה, רשימות הסברתיות. כל המשתתפים בפעולה אמפיבית חייבים להבין היטב את התכנית, מבלי שישארו מקוב לשאלות סתומות. האדמירל האגדי, שיצא לקרב כשתכנית פעולתו נעולה היטב בשולחנו ומוסתרת אפילו מקציניו ראשיים — לא היה יכול להיות מפקד טוב של פעולה אמפיבית.

ואמנם, באיברג'ימה, למשל, בפעולה בה השתתפו

אחיו של חברי וואסי ספר, כי קרא בעתונים שכאלו הפאשיסטים המציאו מין פגז אדיר בשם „אדם טורפדו“ ובו מכניסים בראדם והוא מכוון את הטורפדו, ומקרב אותו עד הספינה ושם קולע הוא למטרה ולא יחטיא, כהלא הוא והטורפדו חד הם. אחר כך מתפוצצת האנייה עד גמירא. מובן שאף הוא גופו מתפוצץ יחד אתה. כי הנה הוא הפאשיסט נמצא בתוך הטורפדו, ליד אבק השרפה הפאשיסטים מתפארים שיש להם הרבה בנייהיל שמוכנים להכנס לתוך הטורפדו כדי לפוצץ את אניותינו, אף עפי שגם הם יתפוצצו.

ואנו התהלנו אז להתקוטט ואמרנו שגם אצלנו יש גבורים כאלה בלי גבול. גם וואסי ואני וכל הפיונירים שגדודנו, אף הם לא ירתעו ולא יבהלו מלהכנס לתוך הטורפדו. אחר-כך הלכנו לבית-הספר ולא סיימנו את ריבון אך אחר כך הלהרתי הרבה בדבר ואמרתי לוואסי שאני לא אכנס לתוך הטורפדו, וכאשר התהיל ללעוג לי ולומר „מוג'לב“, עניתי לו בנחת כי מפריח הוא שטויות. אדרבא ימותו נא הפאשיסטים ואלו אנהנו צריכים להיות ולנו ולהשאר בריאים כדי שנוכל לבנות את ארצנו העובדת כמו שאמר החבר סטאלין, כי העיקר הוא — האד

„אני יודע מה עתיד יפה נשקף לי לכשאגדל. הרי פיוניר אני. אחר כך אהיה קומסומולין, ולבסוף חבר המפלגה. אז תפרה ותשגשג קאזאכסטאן שלנו. בכל מקום תהיה מסלת-ברזל וכן תרבה אז העבודה במעדנים, כי אצלנו יש הרבה מכרות נחושת, עופרת, פחם, וכד' וכד'. זייטאן שלנו תפרה אז חיש כעץ שתול על פלגי מים. אין חו"ה בדעתי לומר, כי זייטאן שלנו עוובה ומוזנה עתה. לא — היא טובה. תמיד אגן עליה. אך הענין הוא בכך שאצלכם במרכי, העבודה רותחת ומפעפעת כמו המים בקומקום ואילו חיינו שקטים הם כמי אגם ההולכים לאש. אך לא, אין זה לאורך ימים. במהרה בימינו תהיה גם זייטאן שלנו עיר בירה כבירה של צפון קאזאכסטאן, בפרט שהיא על הגבול. אדרבא יראו הסינים המשוועדים את גורדי השחקים שלנו, את „המטרר“ — הרכבת התחתית — שלנו וארמון הפיונירים הצעירים ואת הקולוהזים הכבירים מסביב ויחפו ויעשו אף הם כמונו אצלם בבית. אמנם בצטרך אז להגן על עירנו האדירה אך הסינים שלנו שקטים הם ואוהבים שלום ושלוה. בזייטאן לא תפרוצנה מלחמות, עיקר המלחמה תהיה בינו, והנה אשר המצאתי בשביל הצי המלחמתי שלנו.

רי הבסיס הימי המותקף.

יש חשיבות מיוחדת לצד הפסיכולוגי של ההפגזה מן הים. חיילים יפאנים רשמו ביומניהם איזה פחד נפל עליהם בשעה שאניות האויב התחילו להמטיר אש אל החוף. הרגשת הוסר-האונים מתגברת מן העובדה כי אין, לכאורה, מנוס מאש זו. אותה הרגשה עצמה ציינו, אגב, החיילים האמריקאיים בגוואדלוק-נאל, שם הופגזו על-ידי תותחי הצי היפאני.

סמוך לסיום המערכה, הגיע הצי האמריקאי לידי סטנדרדיזציה ידועה גם בשטח ההפגזה הימית. האניות חולקו לפי סוגי האש שהן יכולות לספק, והמפקדים, שרצו לערוך פעולה אמפיבית, עשו חישוב מהי כמות האש הדרושה להם ודרשו אניות מסוגים מסוימים (לפי מספרים, כמו בקטלוג). כך שבמקרה אניה פלוגית עסוקה במקום אחר — יכולה להכנס במקומה אניה אחרת, בעלת עצמת-אש מתאימה, מבלי לשנות את שמות האניות שבתכנית הפעולה.

יש גם שותף שלישי לפעולה אמפיבית.

יש גם שותף שלישי לפעולה אמפיבית — והוא חיל האויר. הוא יכול לקבל גם תפקידים של הפצצות — כמו שקרה באטו, למשל — ואז חיים להיות שתוף-פעולה הדוק בין חיל-הים וחיל-האויר בשטח זה, כדי לא לבזבז תחמושת חנם. יש למטוסים גם תפקיד של הגנת השייטת ממטוסי האויב. את התפקיד החשוב ביותר של הטייסים הוא למסור למפקד השייטת ידיעות על מצב הבעורים והצבא שעל היבשה.

מידת העזרה שתמיכה זו עלולה לתת לאנשי-הצבא. לשם כך יש צורת לרכך את האויב על היבשה במידה מספקת, לפני שחילה-הנחיתה עולה על החוף. מתוך נסיון המלחמה למדנו שאין האניות ממלאות את תפקידן אלא אם כן הצליחו להתקרב למדי לבעורי האויב. הממרא העתיקה של הימאים כי „אין אניות לוכדות מבערים“ אינה נכונה עוד. המפקד המודרני חייב לדעת כי הוא עלול ללחום נגד מבער כשם שהיה רגיל נגד אניה אחרת — או נגד מטוס.

האם צריכה האניה לעגון כדי להתקיף בהצלחה את המבערים? — השאלה נבחנה למעשה במקרים רבים. כשהאניה עוגנת, גדלים הסיכויים של דוקרב ישיר של תותחים בינה לבין המבער. אכן, מאניה נעה אין האש מדויקת כל-כך. הנסיון מראה כי מוטב שתהיה לאניה האפשרות לנוע מיד כשמגתגלית סכנה. אף כי במקרים רבים, בקרבות ליד האיים הפיליפיניים למשל, ובאוקיינוס, הצליחו אניות-מלחמה להצליף אש על החוף ויחד עם זה להתגונן נגד מטוסים שהמריאו מן היבשה. אולם ליד האי לייטה הופיעו אניות-מלחמה יפאניות, והן שאלצו את האמריקאים לוותר על תמיכת-האש לחיל-הנחיתה.

נסיון טראווה מוכיח כי יש צורך בפעולה מתמדת של תותחי האניה גם לאחר שמגיעים החיילים לחוף. מסך-האש חייב לעטוף כליל את האויב, עד שהנור חתים מצטברים לכוח העלול לפעול בהצלחה. כדי לחבל בנסיונותיו של האויב להביא תגבורת, נמצא שרצוי להפגין בקרבות את דרכי-התחבורה שמאחר

וסתם כך למות אין זה „קונץ“. כל טפח וחסר דעת יודע „הכמה“ זה, ואין בזה כל גבורה והפאשיסטים האלה — אינם אלא טפשים ולא יכלו למצוא בשכלם עצה אחרת ואני אמרתי שאני מוכרח להמציא דבר מה יותר טוב מזה. והתחלתי לחשוב בדברי, אך אחר הסחתי את דעתי מכך, כי קבלתי ציון „רע“ בדיעת השפה הרוסית והתחלתי להתכונן וללמוד וומני לא היה פנוי למלחמה. אחר כך כשלמדו בחוג הגדוד של הפיונירים את נאומו של מולוטוב, נזכרתי בדברי, והתחלתי שוב לחשוב בדברי.

עתה אספר מה שהמצאתי, ואתה חבר קצין, אנא ענה נא לי מיד בלי כל דהיות והשהיות, הנכונה היא אמצאתי או לא? ייתכן שטעיתי אך אני הושב — שנכונה היא.

הטורפדו שהמצאתי

יש לעשות אצלנו טורפדות כאלה שיהיו גם אדירים וגם יפוצצו את האניות בבת אחת. יש לשים בהם הרבה אבק-שרפה ולעשות שתי מכונות — אחת — זו עוד לא ידועה לכם. היא תהיה מאחורי הטורפדו — מקום שם שוכב האדם, כפי שציירתי בציורי, ויש ליצור את המכונה כך, שתשוט חיש, במהירות רבה מאד, ואז בתוך הטורפדו, יתקרב האדם לספינת השונא ויקלע בה,

כמו הפאשיסט שהוא הנמצא בתוך הטורפדו. והנה כאשר יהיה האדם ליד הספינה ממש ויפגע בה לבטח — ילחץ במקום שמצויר אצלי הכפתור, ואז ינתק האדם היש מהטורפדו ובסירה קטנה הנמצאת מאחורי הטורפדו, יחד עם המכונה, יסובב וישוט חיש תורה לבסיסו למען לא יהרג כשהאניה תתפוצץ והוורד הלילה. אחר כך לוקח הוא שוב טורפדו ושוב מפוצץ אניה שניה של השונא וכן הלאה. הפאשיסט הטיפש מפוצץ רק פעם ואף הוא מתפוצץ ואילו גבורנו לומד ומשכלל מדי פעם בפעם את פעולתו בפיצוץ אניות השונא.

— אנא ענו לי מיד, מה יש עוד להמציא למען הצי. נא לסלות לי על שלא היטבתי לצייר, ישללנו איפוא המתנדסים המשרטטים את ציורי וישלחו לי בחזרה את התרשים לשם בדיקה. העיקר הוא שהאדם ינתק מהטורפדו ואינו מת. גבור הוא — המנצח.

כניתי את הפגז הזה בשם „תשובה לאויב“ והצעתי שאף אתם תכנוהו כך לכשתייצרוהו בהמונים. למען יראו וישמעו השונאים הפאשיסטים שאמצאתי עולה על שלהן שבתוך הטורפדו, זו הלא ידועה לכם מזמן, ומכונה שניה ואל יעזו איפוא להתחיל...

חשיבות הצי במלחמה

הגנה עצמית הוא החוק הראשון לגבי אדם, והוא הדין לגבי העם. תעודתו הראשונה של כוח מזויין הוא להגן על ארצה של האומה. וגם כשיוצאת אומה להתקפה, אין יסוד ההגנה משתנה מעיקרו: כי יש והתקפה על נקודה מסויימת היא רק אמצעי להגנה על שלמותה של המדינה.

אך אם ברצוננו להבין כהלכה את מהותו של הכוח הימי, חייבים אנו להכיר את מהותו של הים. בעיני איש-צבא, האוק נוס דינו כדיו מסילות-הברזל, אלא שבאוקינוס נוסעות הרכבות לכל כיוון בלי פסים. אם שולטים אנו על מסילת-הברזל, אנו הננו הקובעים מי רשאי לנוסע בה. הכוח הימי בנוי מיחידות שהרכבתן נמשכת זמן רב, ולכן זהו כוח סטטי ביחס להתפתחות המצויה בשרותם. צבאיים אחרים. כוחו של השרות הימי ידוע מראש ואינו משתנה בין-לילה, ולכן יחסם האויב לחצות ים או אוקינוס אם ידועים לו כוחותיו של יריבו.

מידת חשבותו של הצי תלויה במצבה הגיאוגרפי של הארץ. לגבי ארצות הברית, הנמצאת בין שני

לפי קטן ויטקר 9. ריגס, מהימיה האמריקאית הכל מגידים עתידות והכל מבקרים את כוחות הבטר חון. אנשים מביעים דעות פסקניות, אף כי לא היתה להם מעולם ההודמנות להכיר את עקרונותיה של האיסטרטגיה בכללה, ושל האיסטרטגיה הימית בפרט. ביחוד רבו ה"איסטרטגים" החובבים אחרי מלחמת העולם השניה, לאחר שנכנסו לכוחות הלוחמים אבי שים רבים שלא היתה להם מעודם קרבה כלשהיא לענינים צבאיים. הם קוראים עתונים והם מחליטים, לפי הרושם והדעה הקדומה, מה צריך היה גנרל פלוני לעשות במקרה זה או אחר.

אנו לא נדבר על האיסטרטגיה בכללה, אלא על המלחמה הימית בלבד. וברצוננו לעמוד, במלים אחדות, על עקרונותיה של המלחמה הימית, כדי להקל במקצת על עבודתם של האיסטרטגים החובבים למינן הם. (נקודת ראותו של בעל המאמר היא, כמובן, זו של איש ימית ארה"ב).

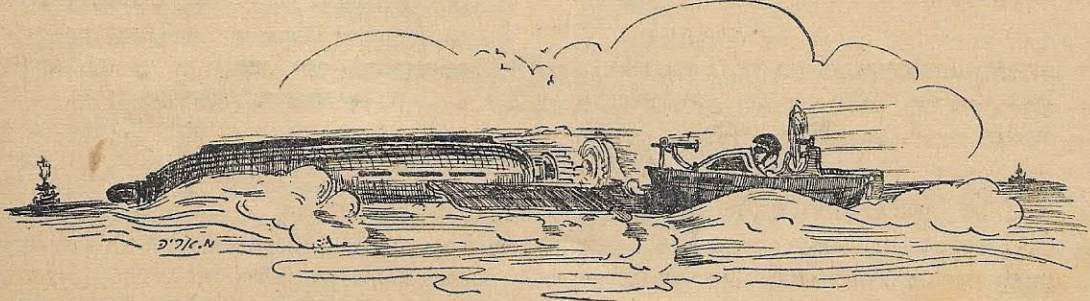
כדי לעמוד על יסודות האיסטרטגיה הימית ועל תעודתה אנו חייבים לבחון את תולדותיה של הימיה.

גופי מכתב...

המכתב והתבנית שקבל מישה זעזעו את כל זייסאן. הקצין כתב למישה, כי תכניתו מצויינת, אך לדעתו כבר הוגשמה למעשה בשנויים קלים ושם הפגו הזה, "קטר-טורפדו" ושרטוטו מצורף כאן. ועוד כתב הקצין שצוה למרסם את מכתבו של מישה באחד העתונים, כי מישה היטיב לענות לפאשיסטים, ואכן הגבורה היא לא בזה להתפוצץ יחד עם הטורפדו, כי אם לדעת להתנק בזמן מרוסית א—

סוף המחברת היה מלא רשומים ושרטוטים של הפגו האדיר. קצין הים עיין בהם בכובד-ראש, לבסוף הרים את עיניו ובן-לוייתו ראה בהן מבט התרגשות ונעימות כאחד. "לא למות כי אם לנצח!" — חזר בקול כשהוא סוגר לאט את המחברת. — ילדים נפלאים גדלים אצלנו! הוא קם ונגש לארון הספרים שעליו עמדו תבניות של אניות שונות. הוא הוריד תבנית של ספינת טורפדו הגיש אותה לחברו ואמר:

— שלה נא תבנית זו למישה... ומחר אכתוב לו אני



להביא במהירות האפשרית את כמות החמרים הגדולה ביותר למקום שהם נדרשים — זוכה בעלויות עצומה.

פעולתו של חיל-האוויר עשתה רושם עצום על העולם כולו, וגם על אנשי-הצבא. אולם כחינה יותר כנה של מה שהתרחש במלחמת-העולם האחרונה מוכיח כי חשיבותו של חיל-האוויר היא טקטית יותר מאיסטרטגית. לפי דרך התפתחותו של חיל-האוויר נראה כי בקרוב נגיע לתקופה שהאווירונים יהיו כל-כך מהירים שלא תהיה עוד כל אפשרות לפגוע בהם באויר. תנועת המטוסים תהיה דומה לתנועת הפגזים, הדוהרים משני אגרות יריבות מבלי להיתקל זה בזה. אולם האגיה, שתנועתה אטית יותר משום התנגדותם של המים, יכולה לשמור ביעילות רבה על שטח מסויים של פני האוקיינוס.

הסכנות הנובעות מאכדן השליטה בים

נסו מלחמת-העולם השניה מראה בעליל מה הן הסכנות הנובעות מאכדן השליטה בים. בראשית המלחמה הצליחו כמעט הצוללות הגרמניות לנתק את יבשת אמריקה מאירופה. בסוף המלחמה סיימו הגרמנים טיפוס חדש של צוללת מהירה ביותר, שהיתה עלולה, אילו הספיקו הגרמנים להפעילה, לגרום לגיתוק חדש בין אמריקה לאירופה.

בריטניה הצליחה לשמור על שלטונה בים הצפון-ני — ובימי דונקירק יכלה להחזיר לארצה את רוב צבאה אשר על היבשת האירופית.

התקפת היפאנים על פירל-הארבור אילצה את הצי האמריקאי לעבור את האוקיינוס מזרחה לאיי מידוויי. אי-לכך יכלו היפאנים לנו באין מפריע, למעשה, על פני שאר חלקי האוקיינוס השקט. כך כבשו בנקל את הפיליפינים, את חצי-האי מלאיה ואת איי הודו המזרחית. אחר-כך צריכים היו האמריקאים להילחם קשה במשך שלוש שנים כדי להחזיר לידיהם את השטחים הללו. אך אילו יכלו האמריקאים לפקח ביעילות על האוקיינוס השקט המערבי, לא היו היפאנים מצליחים לעולם להשתלט על מלאיה ועל איי הודו המזרחית.

בשלב השני של המלחמה, כאשר יכלו בנות-הברית לעבור לאופנסבה, היה מקומו של הצי חשוב עוד יותר. כאשר הצליחו בנות-הברית לחסל למעשה את סכנת הצוללות, ניתנה האפשרות להעביר לאיי בריטניה הגדולה אנשים וציוד ולכנות שם בסיס להתקפה. באותו מקום רוכזו גם כוח אמפיבי גדול, ובעזרתו היתה יכולה לצאת לפועל הפלישה לצפון אפריקה. רק הצי יכול היה לספק את העזרה האוירית

אוקיינוסים, יש לצי חשיבות ראשונה בהגנת המדינה ובהגשת עזרה לנקודות מרוחקות. שום אויב לא יוכל להעלות על חופי אמריקה כוח יבשתי גדול אם אין לו שירות ימי יעיל.

44 אגרות שקולות כנגד 10.000 מטוסי-ענק

בתקופת המלחמה היה צורך להעביר מדי חודש בחדשו 100 000 טונות אספקה מסן-פרנציסקו שבארצות הברית לנמלים באוסטרליה. חשבון פשוט מראה כי 44 אגרות „ליברטי“, שעל סיפונן 3.200 איש, דיין כדי להעביר את המטען הזה לתעודתו. הפעולה תצריך 165 000 חביות דלק. אולם אילו רצו להעביר את המטען עצמו באווירונים, דרושים היו לשם כך 10.000 מטוסי-ענק ו-120.000 טייסים מאומנים ועוזריהם. נוסף לכך, היה צורך להעביר אל מעבר לימים 9.000.000 חביות דלק לצייד את האווירונים. ולשם ציוד זה בלבד דרושות היו לא פחות מ-85 אגרות-נפט מסוג „ליברטי“.

אולם לא די להכין תכניות להגנת ארצות-הברית. כיום הייבים אנו לתפוס עמדות ובסיסים, שמהם עלול האויב להטיל עלינו פצצות בעזרת מטוסים או בדרך אחרת. הפצצות תדירות עלולות לפגוע בכשרן התעשייתי של ארצות-הברית — והן ידוע כי גם במלחמת-העולם הראשונה וגם בשניה הצליחו ארצות-הברית לנצח רק משום שכלו להכין בלי הפרעה את החמרים הדרושים למלחמה.

אולם אם אנו הננו המחזיקים בשטחי-האוקיינוס ובעמדות החשובות שעל חופיו — יכולים אנו לשמור על היבשת מפני התקפות אויריות; יכולים אנו לשמור על אגרות-המשא שתובלנה את מטענן לתער דה באין מפריע; ולהבטיח כי דרכי-התחבורה תהיינה בידינו, כדי להמציא לכוונתנו את הציוד הדרוש במקום שיידרש.

עלינו לזכור 5 תנאים יסודיים

כשבאים אנו לדון על אפשרויות העתיד, עלינו לזכור כמה דברים יסודיים — הנראים לכאורה פשוטים ומובנים מאליהם, ואף על פי כן הנה שוכחים אותם רוב המבקרים. (א) גם להבא יש להניח כי פני האדמה מכוסים יהיו יבשת וים ואויר יעטוף את כדור-הארץ; (ב) האיסטרטגיה הצבאית היא השיטה כיצד לכבוש בסיסים יבשתיים מסויימים; (ג) כלי-מלחמה וכלי-משיחה למיניהם עלולים להיות מושלכים מן האויר — אך כדי להעלותם לאויר יהיה צורך בבסיס יבשתי או בסיס שט; (ד) לגבי ארצות הברית השמרה על שני האוקיינוסים היא עיקר החישוב האיסטרטגי; (ה) מי שיצליח

הדרושה לפעולה זו, משום שלא היו לבנות-הברית שדות-תעופה בקרבת מקום לפעולות-הצבא. אניות-הקרב של הצי הן שהגנו על הכוחות הפולשים במתן אש-תמיכה מתאימה.

כאשר התבססו בנות-הברית בצפון אפריקה, יכלו להשמיד את הצי שקשר את צבא רומל בלוב עם יבשת אירופה. מאז היו ימי הגרמנים באפריקה ספורים.

מאותו זמן ואילך עסקו אניות רבות בהעברת אנשים, ציוד ואספקה לבסיסים אשר בבריטניה הגדולה, לרבות ציוד לפעולה אמפיבית. כיון שאירופה קרובה היתה לאי האנגלי, יכלו מטוסי בנות-הברית להמריא משדות-תעופה יבשתיים. אולם אש-התותחים התומכת יכלה לבוא רק מאניות. כפי שאמרו לעיל, אפשר להטיל פצצות ופגזים רק מבסיס יבשתי או מבסיס שט. נושאות-אווירונים מלאו, בפלישה לאפריקה, את התפקיד שהיה לשדות-תעופה בפלישה לאירופה.

כך נשבר עוון של חיל-האוויר היפאני

באוקיינוס השקט התחילה ההתקפה של בנות-הברית בפעולה אמפיבית בקבוצת איי שלמה ובהתקדמות אטית לאורך חופי גווינאה החדשה. התקדמות זו אטית היתה משום שלא לוותה תמיכה מתאימה מצד אניות-קרב. ורק לאחר שהגיעו לחופי גווינאה החדשה נושאות-אווירונים ואניות-קרב, נעשתה ההתקדמות מהירה. האמריקאים יכלו להשתלט עד מהרה על האיים הדרומיים של קבוצת האיים הפיליפיניים, ושייטת אמריקאית, שסובבה את האיים, הצליחה להשמיד 7315 מטוסים יפאניים. כך נשבר עוון של חיל-האוויר היפאני באיזור זה, וסיכויי הפלישה האמריקאית עלו פי כמה.

תיאור זה של המלחמה אינו מביא בחשבון אלא את הצד הימי של הפעולות. הוא דיו להוכיח מה השיבותו של השלטון ביים לגבי פעולות ההגנה וההתקפה גם יחד.

החליטו פה אחד כי זמנו של הצי עבר

יש מבקרים איסטרטגיים הסבורים שאפשר לפקח על האוקיינוס ביתר קלות והרבה יותר בזול בעזרת מטוסים בלבד, משום שהמטוסים נעים במהירות הרבה יותר גדולה ממהירות האניות. האמריקאים הקימו בסיסי-אוויר כמעט בכל אי קטן באוקיינוס השקט, כך שבסוף המלחמה יכלו לפקח מן האוויר על רוב חלקי האוקיינוס. משום כך קמו „נביאים” רבים, אשר שכחו לגמרי את תפקידיו השונים של

הצי והחליטו פה אחד כי זמנו של הצי חלף-עבר „נביאים” אלה שכחו איוה מאמץ נדרש מהצי כדי ליצור את בסיסי-האוויר הללו. הם שוכחים כי הצי הוא שהעביר את החמרים לבנין שדות-התעופה והוא שהעביר את האנשים ואת החמרים בשבי בסיסים אויריים אלה.

במקרה שהתנאים הגיאוגרפיים מרשים זאת, אפשר לפקח על היים, במידה רבה, מבסיסי-אוויר אשר על היבשה. אכן, האווירונים לא יוכלו לבדם לעשות מאומה לצוללות המודרניות. יש צורך, לשם כך לבנות בסיסים אויריים רבים כך שאפשר יהיה לקרוא בכל רגע מספר מתאים של מטוסי-קרב, שיוכלו לעמוד בפני כוח מטוסי-הקרב שהאויב יוכל להביא לשדה-הקרב. מלבד זאת, צריך להיות בסיס להתקפה על אניות האויב. לגבי התנאים באוקיינוס הגדול מסתבר שיצירת בסיסים אויריים קבועים תעלה בכסף תועפות, בה בשעה ששדה-התעופה השט (נושאות-האווירונים) זול פי כמה וכמה. אמנם, אי-אפשר להטביע את הבסיסים היבשתיים — אך מצד שני עלול האויב לכבוש אותם, ולקבל מד עליונותו בסביבה; מה שאין כן בנושאות-האווירונים.

אשר למלחמה בצוללות אין המטוסים לבדם יכולים לעשות בה הרבה. המטוסים — תפקידם בעיקרם לגלות את הצוללת ולקבוע את מקומה; את מלאכת ההשמדה יש להטיל על האניות, הפועלות בצותא עם המטוסים.

האניה היורה ברקמות

במלחמה האחרונה, סמוך לסיומה, הופיעו כמה וכמה כלי-נשק חדשים, שהתפתחותם טרם נסתיימה. הראקטה היא אחד מסוגי-נשק אלה. טווחה קטן אבל עד מהרה נכחו לדעת שהיא יעילה מאד בהריסת ביצורי-החוף, כשיורים בה מאניות-קרב סמוך לזוהי תה. אולם היה צורך להשתמש באווירונים כדי להשיג מיד את הסוללות הגדולות שעל החוף, כך שהאניה היורה בראקטות יכלה להגיע לחוף עד לטווח הדרוש ומזמן-אחרי הראקטה הופיעו „ו.ט.” הם כוללי-מכשיר-רדיו, שהיה מפעיל את חומר-הנפץ בקרבת המטרה. „ו.ט.” הוסיף יעילות לאש האנטי-אווירית אי-לכך חלפה בהרבה הסכנה של התקפות אויר לירות על הספנות, ועלתה יעילותה של תמיכת-האש מן האניות לכחות-הנחיתה.

ה„קאמיקאזי” או אדם-טורפרו

סוג אחר של נשק, שהופיע בתקופת המלחמה היו הפצצות „הממושמות”, היאפנים יצרו את

עליו שעה קלה לפני הנחיתה.

כמה גורמים מעכבים בעד שימוש רחב בפצצה האטומית. הרכבה מסובך מאוד ומחירה יקר לאין ערוך. ספק הוא אם איוז אומה שהיא תצליח לאגור מלאי גדול למדי של פצצות אטומיות. הפצצות תוטלנה רק על מטרות מסוימות, נבחרות. אולם ברור כי מעתה תפלגנה האניות בשיטות ברחקים גדולים יותר, אף כי יש להניח כי הטלת פצצה אטומית על שדה-תעופה או רכוז גדול של צבא יעיל, לכאורה, יותר מאשר הטלתה על שייטת אניות. אך אם, ננית, מובילה השיטת צבא-נחיתה — ברור שהיא הופכת למטרה חשובה לפצצה האטומית. אולם נראה שהפצצה היא נשק טוב נגד עמדות-החוף, כי היא משמידה את האנשים ואת הציוד הקל והבינוני בקוטר של כמה קילומטרים. בעיה אחרת היא זו של הכלים, שבהם מועברת הפצצה האטומית לתעודתה — כי ברור כבר כעת שהמפציצים הכבדים של ימינו לא יעמדו בפני מטוסי-הראקטות המהירים, שהתפתחו כבר בסוף המלחמה וששוכללו בזמן האחרון עד מאוד.

אולם בין כה ובין כה, הנה ספק גדול הוא אם גם החידושים שבכלי-הנשק ישפיעו השפעה יסודית על עקרונות האסטרטגיה הימית בעתיד הקרוב.

ה"קאמיקאזי", זו טורפדו המובלת על-ידי אדם. טורפדוואים מסוג אחר הודרכו בעזרת הראדיו. ה"קאמי-קאז" היו יעילות יותר, אולם נתברר עד מהרה שזהו נשק יקר עד מאד. פחות מ-5 אחוז מה"קאמיקאזי" שהוטלו לפעולה פגעו במטרותם. מלבד החמרים, הלכו לאיבוד, בכל קליעה, גם איש-צבא מאומן. הקלעים המודרכים ברדיו — אפשר היה להטותם מדרכם על-ידי הרדיו, או באמצעים אחרים. הם עשו רושם עצום ברגע שהופיעו, אבל יעילותם אינה רבה ביותר.

קשה לדעת למה היו מגיעים הגרמנים אילו הצליחו להוציא לפעולה את הצוללות המהירות החד-ירות, שהכינו בחשאי. אך ספק אם גם אלה יכלו לשנות בהרבה את הישגיו האסטרטגיה הימית.

הפצצה האטומית

הנשק היעיל וההרסני ביותר, שנוצר במלחמת-העולם האחרונה, הוא הפצצה האטומית. אין כל ספק שיעילותה של הפצצה האטומית גדולה מכל מה שנוצר בשטח זה עד כה. פצצה אטומית אם תיפול בתוך שייטת, תטביע בלי ספק כמה אניות. פצצה אטומית תשמיד את כל המגינים על החוף אם תוטל



צלם: י. ב. כרמי

מחנה "הרובינזונים" שלנו

האקדמיה הימית באנופוליס

ארבעה זנבות סיגריה בסנט אחד

נ. י. לדרר
מפקד הצי בארה"ב.

האיש המפורסם ביותר בצי ארה"ב
מספר כיצד כבש את דרכו והגיע
לאקדמיה הימית המהוללת.

צריך מס' ב' איננו יותר: הוא עלה באש בחורף 1945.
לא נשאר ממנו אלא עפר ואפר. ואולי אף זה לא נשאר:
לא ביקרתי בניו־פורט מזה שנים, ולא ראיתי.

אולם בשנת 1930, כשהגעתי לשם כמתלמד בבית-
חולים, היה צריך מס' ב' הבנין המפואר ביותר בתחנת
האימונים הימית של ארצות-הברית. אף כי נבנה ב-1904,
הכל קראו לו "הצריך החדש".

הוא כה חדש, הסביר החובל בראון, "שעדיין לא
הושלם. חסרות בו כמה שמשות... בחדר הראשי קר כל
כך שקוף של ברונזה עלול לקפוא".

הערתו של בראון על הקור שבאולם ובחדר-הרחצה —
נכונה היתה. הקור שרר שם — וגם הלכלוך והריח הרע.
שלושת אלה הכריזו על נוכחותם בוקר-בוקר, כשהיינו
יורדים מן הערסלים החמים כדי לעמוד, ערומים, באולם
הקר, בצפית תרנו להכנס שם למקלחת הקרה. וצר היה
לי על עצמי בימים ההם. אך עוד יותר דאב לבי על הקצין
התורני, האחראי לנקיון המקום. כי היה זה תפקיד קשה,
היו מטילים אותו בתורת עונש בלתי-רשמי על מי שלא
הקפיד בנקיונו או שאחר לקום לאחר קול החצוצרה.

אולם, רב-החובלים של האולם" היה אישיות חשובה
ביותר, כיון שחיינו תלויים היו בו. הוא היה אחראי לא
רק לאמבטיה בשביל כמה מאות איש, אלא גם למועדון
ולחדר הקריאה. היה זה המקום היחידי במחנה שלא היו
עליו משגיחים, והצלחנו לעשן בו כמה סיגריות ליום
בשעות העבודה. למרות הלכלוך ורוח-הפרצים, אפשר
היה לנוח קצת באותו מקום. כאן נערכו התאגפויות ללא
הפוגה, ואנשים קראו ספרות שהכומר של המחנה לא היה
מרשה לעיין בה בגלוי במקום אחר...

בתוך הקירות האפורים הללו היה נערך גם מסחר זעיר
מלחים אגרו כאן כסף בשביל ימי-חופשתם בניו־פורט
עלידי מכירת סיגריות שנעשנו לחצאין — ארבעה זנבות
סיגריה בסנט אחד. נסיונותיהם הנאמנים של בני-הקשר
קטין להביע את אשר על לבם קשטו את הקירות. אפשר
היה להבחין כאן בהערות מסוג אלו: "התותחן הראשי
דומה לבקבוק", או "ג'והן להפלאמנט, המאהב הגדול
ביותר בעולם, קינה כאן את חטמו".
קשה היה להגיד שהמקום היה נעים ומלבב. ניירות
מקומטים לרוב כיסו את הרצפה ולחשו ברוח-הפרצים.
זנבות-סיגריות רטובים, חומים ועלובים, פוזרו בכל
צנורות-הנחשת לבשו שכבות של ירקון.
זכר ארמון-אי-הנחיות הזה חי עדיין בלבי. חזק הוא
יותר אשר זכר ביקורים בנמלים רחוקים וקרבות
משלהבים.

בפברואר 1930 נקראתי למשרדו של קצין המנהלה. על
הדלת רשום היה: "להכנס". נכנסתי.
הקצין, שהיה שקוע אותה שעה בקריאה, הסתכל בי
מבעד למשקפיו. "לדרר שמך?"
"כן, אדוני".

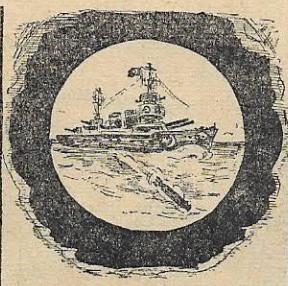
"בידי נמצאת בקשתך להתקבל לבית-הספר המכין של
האקדמיה הימית."
"תודה רבה, אדוני."
"עברתי זה עתה על הביאוגרפיה שלך." המשיך
הקצין, ונוכחתי כי גמרת רק מחלקה אחת בבית-ספר
תיכוני. כלום זה נכון?"

"כן ולא, אדוני. מאז עזבתי את בית-הספר, למדתי
בעצמי, כך שיש לי ידיעות המתאימות לאלו הנדרשות
לתעודת הבגרות."

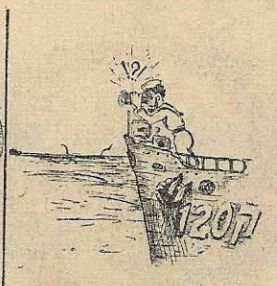
"יש לך תעודות על כך?"
"חוששני שלא אוכל להשיג כאלה, אדוני."
"מצבך איפוא קשה. אם לא תוכל להוכיח כי היית



הציילוני...



טור-פידו!!!...



אה, אניה מצרית!?



זה אני: יוסקה

שנתיים בבית-ספר תיכוני, לא אוכל להמליץ על קבלתך לבית-הספר לחובלים. החוק ברור מאד בנידון זה. הצי מקפיד מאד שאנשים, הנשלחים לקורסים לקצינות, יהיו בעלי השכלה מתאימה. אולם הקורס אינו מתחיל אלא בספטמבר. ייתכן שתספיק להתקשר עם איזה בית-ספר ותעבור את הבחינות, על מנת שתקבל תעודה."

"אבל אדוני הקצין..."
 "אין כל 'אבל' בנידון זה, חביבי."
 "אבל אני נמצא במצב מיוחד. אדוני... אני מסוגל לעבור את הבחינות הכניסה לאנאפוליס" ("אנאפוליס" היא העיר, שבה נמצאת האקדמיה האמריקאית של הצי הלוחם).

"זה הכל" אמר הקצין בקול פסקני.
 "אדוני, אמרתי בהתרגשות, 'קצין התרבות נתן לי את השאלות של הבחינות-הכניסה שנערכו אשתקד. עניתי עליהן בקלות. וכי מה זה איכפת לצי אם ביקרתי בבית ספר תיכון או לא?"

"אתה יכול לזכות", השיב הקצין.
 "ולו היה רושם כי הצי עושה הכל בהתאם להגיון, אמרתי."

טומק כיסה את פניו של קצינה-המנהלה. הוא קם ממקומו ואני נתמלאתי גאווה על זה שדברי השפיעו על מתנגדי ורצוני לנאום הלך וגבר.

הרמתי את קולי וצעקתי כמעט: "מה מחפש הצי — מוחות חושבים וכושר-פעולה, או דיפלומות? האם משום שאדם נולד עני ועליו לחפש פרנסה במקום לשבת על ספסל-הלמודים, פסול הוא לקצינות?"

קצינה-המנהלה צלצל בפעמון השמלי. קורפורל מהמשמר שבחוק נכנס לחדר. אז הבינתי את הפתגם הנושן של הימאים כי אין הנוול עולה בחובל...
 "סלחנא לי, אדוני," אמרתי כשהקורפורל מובילני החוצה. "סלח לי שלא שלטתי ברוחי. אולם אחת החלטתי להכנס לאנאפוליס. אני התנדבתי לצי על מנת להכנס לאנאפוליס."

"אדוני," אמר קצינה-המנהלה הרוגו, "יש לי תפקיד מיוחד ששבילך. גש למפקד צריף ב' והגד לו שנתמנית לסמל-הנקיון. אגב, אילו הייתי במקומך, הייתי מוציא מראשי את כל ענין האקדמיה הימית."

שני נקשו מקור ולבי דפק בקרבי...
 למחרת בשעה 0500 הפכתי אני, ויליאם ג', לדרך. עזר בבית-חולים, מלח מסוג ב', לראש האולם הגדול של צריף מס' ב' המהולל. היה זה אחד הימים הקרים ביותר בתולדות

האי רוד. סערת-הקרה, שהתחוללה מעל מפרץ נרגנסט, התרכזה, כנראה, בתחנת-האימונים הימית. הרוח חדרה לבית מבעד לשמשות השבורות ויללה בין דלתות ותריסים.

"שלוש מאות בהורים יכולים לעשות ענינים לרוב..."
 השבתי בלבי. שיני נקשו מקור ולבי דפק למראה עשרים וארבע קערות-הרחצה, שמחציתן לא היתה ראויה לשימוש. באמצע החדר עמד פח-אשפה גדול, שבצדו קראתי את המלים: "צי ארצות-הברית." הסתכלתי בכתובת בכעס. "ובכן, זוהי הקריירה שמציע הצי לצעירים בעלי רצון ויוזמה? לגבי דידי, יכול הצי האמריקאי לקבל ממני אך זאת — — — "בעטתי בפח-האשפה בעיטה מרהיבת-עין. נוסף על כך קיבל צי ארצות-הברית מכה אחת במברשת. מכה נוספת באוויר נועדה לקצינה-המנהלה.

לאחר שכליתי את כעסי בצי, הרגשתי כי רצונה-העבודה מתגבר בקרבתי.

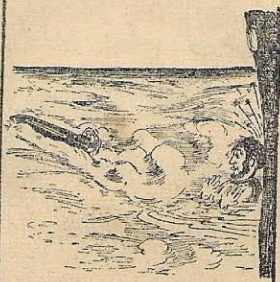
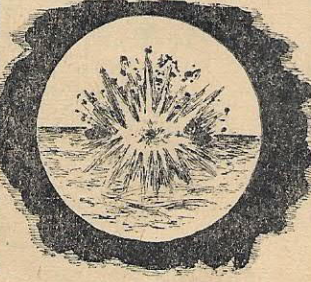
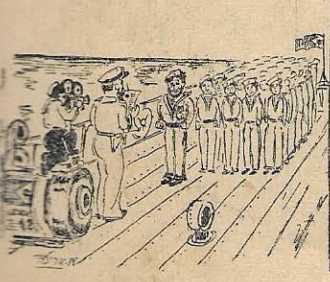
"אם זוהי העבודה שנועדה לי בצי," אמרתי בלבי, "יהיה נא לצי האמריקאי לפחות הדר-הרצה אחד מסודר. אני אראה לטפשים אלה מה יכול לעשות אדם יחיד."
 עבודתי הראשונה היתה לנקות את קערות-הרחצה. עד לשעת-היקיצה אפשר היה להריח סביבם את האויר בלי סכנת-הרעלה. אמנם, לאחר שרחצתי את הקערות, פתחתי את החלונות לרגעים אחדים. שום סרחון לא היה יכול לעמוד נגד הסערה הגיופורטית, הדהרת בחמשים קשרים לשעה.

השבוע הראשון היו ידי מלאות עבודה. כעסתי ורגזתי על האנשים, שסתמו את הצנורות בזנבות-סיגריות ובסמך טוטים. כל עבודתי היתה לשוא, והמקום היה נראה מלוכלך ועלוב שעה קלה לאחר שנקיתיו.

מפקד הצריף כלה בי את שפתו הנמלצת, ועין-הנץ שלו עקבה אחרי כל מעשי. למדתי ממנו, בכל זאת, כמה דברים על עבודתי. ולי היה הלום — הלום שלא היה מבוסס על שום דבר מחוץ לרצון כביר — כי בוא יבוא יום וקצינה-המנהלה יחד עם מפקד הצריף יעמדו בפניו על ברכיהם ויבקשו סליחה ומחילה על שהעליבוני, ויעידו על עבודתי ההרוצה, אך הימים עברו — ושוב דבר לא העיד כי יומי הגדול קרב באה.

הייתי מבלה ארבע-עשר שעות ליום בנקוי חדר-הרחצה. נוכחתי לדעת כי כמה פעמים ביום היו מתרכזים בו כמעט כל האנשים שבמקום, ונהגתי להמצא על משמתי בשעות אלו.

ואמנם, הלך המקום וקיבל צורה אנושית. התקנתי שמשות חדשות במקום השבורות, צבעתי את הכתמים



...על אומץ לב שאין דוגמתו...

...אכן, בומרנג...

...מה קרה, היכן הטורפדו??

...טוב למות בעד...

האפורים שעל הקירות ועל התקרה. העמדות מאפרות בכל פנה, לנוחיות האנשים. והאנשים התחילו לעזור לי, וורקו את שיירי הסיגריות וניירות-השוקולדה למאפרות ולא לקצרות-הרחצה. העמדות אצטבה, שעליה יכלו האנשים לשים את מטלטליהם, והשגתי ארון-פלדה לשמור על הפציה-הערך של המלחים.

דרשתי כי יהממו את המקלחות משעה 0500. קשה היה להוציא את הדבר לפועל. מפקד הצריף מחה בחריפות. „אין בצי מקום לילדים מפונקים. אנו משתדלים להפוך את הטירונים למלחים, לא לסמרטוטים.”

האדמירל בכבודו ובעצמו

עד שבא לעזרי ראש הרוקחים שבמקום. ומפקד הצריף, שהבין את הקנוניה, לא הסתיר ממני את דעתי עלי... וידעתי כי המפקד לא יעזוב שום הזדמנות להציק לי.

ואמנם, באה הזדמנות מצויינת כאשר הודיעו יום אחד שהאדמירל בכבודו ובעצמו יבקר בתחנת-האימונים. הוא יגיע בשבת, כלומר כעבור חמשה ימים — וכל האנשים שבמקום נקראו לנקות ולשפץ את המקום לקראת הביקור. מפקד הצריף הודיע לי ברורות כי אם ימצא האדמירל ראל דופי בהדרה-הרחצה — יעמיד אותי לדין.

החלטתי בלבי כי עלי לעבור את הבחינה. ערכתי קשימת הדברים שעלי לעשות, ועבדתי בשיטתיות. צבעתי את הקירות, כסיתי את הרצפה בחול, נקיתי את הצניורות. יום הששי הגיע לקצו — ואלף דברים לא נעשו עדיין... לאחר ארוחת-הערב מלאתי את המימיה שלי קפה חריף, כי לא עלה על דעתי לעצום עין אותו לילה. בליתי את הלילה בצחצה צנורות-הנחושת, גם את הצנורות הגדולים הסמוכים לתקרה וגם את הקצרים, שמאחורי קערות-הרחצה. בבוקר, כשכליתי את מלאכתי, עטפתי את הצנורות נייר-משי, כדי שלא יגעו מהאוויר הלה של ניופורט.

סמוך לשעה ארבע לפנות בוקר, כאשר התחיל החור לקבל צורה פחות או יותר, ואני הרגשתי את עצמי עייף ורצוף — עברה במוחי מחשבת-זוועה. בשעה שש יתעורר המחנה כולו. המקום יתמלא אנשים—ועבודתי תלך לאבדון... רגעים אחדים לפני היקיצה תליתי מהוץ לאולסלט גדול:

הזרתי לאולם דרך החלון. אנשי הצי שומרים הוראות כתובות על גבי שלטים, והייתי בטוח, איפוא שלא יפריעני איש עד בא האדמירל.

סמוך לשעה תשע נראה הדרה-הרחצה יפה עד להפליא אילו השתמשתי בתואר אחר, היו מאשימים אותי בצניע מיותרת.

נכנסתי בשקט להדרה-הרחצה של המפקד. התקלחתי לבשתי את בגדי-השרד הכחולים והזרתי למקלחת שש הורדתי את השלט והייתי מוכן לביקורת.

בשעה תשע ושלשים נשמע קול החצוצרה, שהודיע על בא האדמירל. מפקד המחנה קרא: „דום!” והכל ניגן לעמוד בצורה צבאית ככל האפשר. ואני עמדתי דומם וחשבתי על ארוחת-הבוקר שלא הספקתי לאכלה.

לבי נפל בקרבי

הרגע המכריע הלך וקרב. קול צעדים נשמע במסדרונות הסמוכים. הסתכלתי סביבי כדי לבחון את האולם בפעם האחרונה — ולבי נפל בקרבי. על ידית הדלת הראשית התנוסס בכבוד גדול סמרטוט גדול, מסריח, שותת מ מזוהמים.

נסיתי להוריד את הסמרטוט בבית-הכבוד, אבל זה סמרטוט גדול ולא ירד. וברגע של יאוש, בשמעי האדמירל ומלוויו מתקרבים לאולם, תחבתי את הסמרטוט לתוך נעלי.

האדמירל היה כבר ליד הדלת. עמדתי דום. כשעבר על פני הרגשתי כי נחתך קשה בעת הגלוח. עתה ידעתי האדמירל היה בשר-רודם, יצור אנושי. הוקל לי.

„בוקר טוב, אדמירל!” אמרתי בשמחה והצדעתי לפני „בוקר טוב,” רטן האדמירל.

„האולם הראשי וחדר הרחצה של צריף מספר ב' מוכן לביקורת. אדוני. מתלמד של בית-הולים, מלח מדרגה ב' האדמירל לא פילל לנאום קצר זה. הוא הסתכל בבעיניו הזועמות.

„ומנין לך שהמקום מוכן לביקורת?” שאל אותי, שאת ידי על מתניו ושירבב את לסתו קדימה.

אותה שעה הרגשתי במבטים יורדים מצד מפקד המקום וקציני-המנהלה. הם עמדו מאחורי האדמירל ופניהם התכנסו וזה קרה. „היי, חביבי” הייכתי בלבי, „שמם הטוב של קציני המנהלה והמפקד תלויים עכשיו בך ממש כמו שממ אתה.”

„אני יודע כי הוא מוכן, אדוני... משום ש... משום ש... משום שאני הוא סמל-הנקיון ואני נקיתי את האולם בעצמי.”

„כך... רטן שוב האדמירל. הוא הפנה לי את ערסו והתחיל לבחון את המקום.

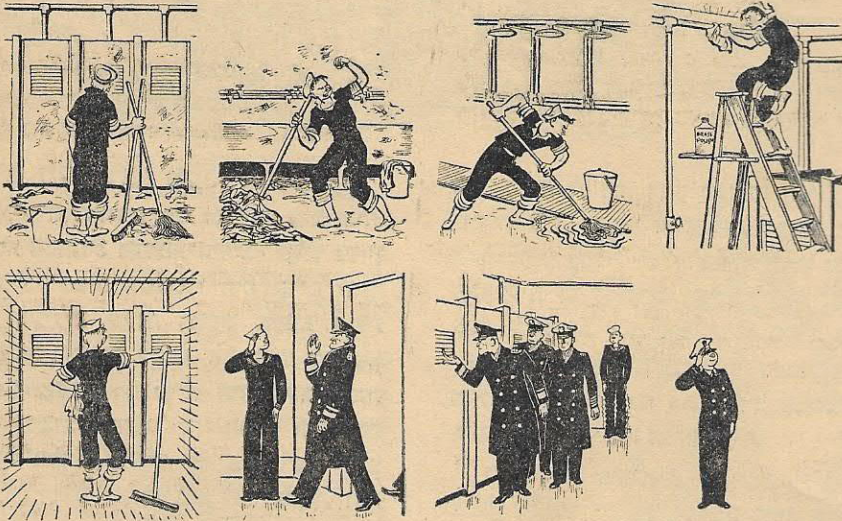
סגנו של מפקד המחנה לחש לי כי האדמירל כועס ורוגז. זה עתה היה בהררי-הרחצה של המפקד, ומצא בהם מלוכלכים מאד. „נראה כאילו כל מלח ומלח שבמחנה משתמש אך ורק במקלחת של המפקד!”

האדמירל בחן את המקום בקפדנות. הוא בחן כל קערה חריסנה, פתח כל ברו וברו, בדק את הצנורות שמאחור



יפה למדי."

רביהחובלים לכסן מבט חריף לעברו של קצין-המנהלה. "לדרר" פנה אלי. "לא נקראת לכאן לשם עונש. עלי להלל אותך. יש בצי תגמול. לא רק עונש. בשעת הבקרה הבוקר אמר האדמירל שלא ראה חדר-הרצה כזה במשרד ארבעים ואחת שנות שרותו. עלי לברך אותך." הוא גחן ולחץ את ידי. "יפה מאד."



הקערות. הוא שפסף את כסיותיו הלבנות בחלקי העץ והנחושת כדי לגלות אבק. הוא התכופף וחיפש לכלוך מתחת לצנורות-ההמום המרכזי. כשסיים את הבקורת, היו כסיותיו לבנות כפי שנכנס בהן. הבקורת נמשכה קרוב לעשרים דקה. האדמירל דמה לכלב-צייד. ברור היה שהבחור יודע את מלאכתו. הוא הוריד את המכסה מפחד-האשפה כדי לראות שמא נשארו

הגרוגרת שלי התחילה לרקוד מהתרגשות. המפקד שלידי לחש לי: "הגד לו תודה."

"תודה, אדוני," אמרתי כמעט בכה.

"ועתה, לדרר, המשך 'הזקן', היתה לך עבודה מלוכלכת, ומלאת אותה כראוי. בשבוע שעבר כבר אמרו לי. גם קצין המנהלה וגם מפקד הצריף, על עבודתך היפה. השגת לכן זכות שיעבירוך לעבודה יותר מענינת. לאיזה מקום היית רוצה לעבור — בכדי שתבוא על ספוקך?"

גרוני נחר. המפקד דוץ אותי. "הגד משהו. ענה!" "רביהחובלים!" פניתי בקול צרוד. "אין שום עבודה אחרת שהייתי רוצה לעשותה. אולי, אדוני, הייתי רוצה שתנתן לי, הזכות להתקבל לאקדמיה הימית. קצין-המנהלה לא הרשה לי, כי לא בקרתי בבית-ספר תיכון. אבל אני יודע שאוכל לעבור את הבחינות, קפיטן!"

קצין-המנהלה לחש משהו באוזני רביהחובלים. הם דברו בלחש רגעים אחדים. עצבנותי עברה כל גבול.

לבסוף פנה אלי רביהחובלים שוב. "דברתי על הענין עם קצין-המנהלה. לפי המלצתו, אניש בקשה לאקדמיה שירשו לך להתבחן. אני בטוח כי נוכל לקבל בשבילך זכות להתבחן גם בלי תעודה של בית-ספר. מה דעתך על כך?"

רציתי להודות, להיניח — אך עמדתי כגולם, ועיני נתמלאו דמעות. פקודת מנהל-הטכסים להצדיע הוציאתני מן המבוכה.

תרגם ש.

בו איזה שיירים.

ובמשך כל עשרים הדקה לא חייך אף פעם, ולא נראה בו סימנים של שביעות-רצון. אני הרגשתי את עצמי עלוב ונעלב. כל הלילה עברתי כחמור — והאדמירל לא מצא לנחוץ אפילו להסתכל בי. "מה הטעם לעשות עבודה יפה אם איש אינו מרגיש בדבר!" וכאשר הלך לו האדמירל, זרקתי בכעס את הסמרטוט הרטוב על הקיר. אחרי הצהרים קרא לי מפקד המחנה, פנינגן.

"יש לי בשבילך ידיעות חשובות. קצין המנהלה אומר כי עליך לגשת לרביהחובלים בשעה ארבע-עשרה."

"מה פתאום לרביהחובלים?" שאלתי.

"משהו בענין המקלחות והבקורת של הבוקר. סבור הייתי כי הכל בסדר, אבל נראה שהאדמירל ראה כבר הרבה דברים בצי, ואין זה לפי החוקים."

לא היה איכפת לי, בעצם, מה שיעשו בי. הצי נמאס עלי. בשעה ארבע-עשרה עמדנו דום בפני רביהחובלים, שהרכיב משפטים וקרא את כתביהאשמה. מאחוריו עמדו מפקד הצריף וקצין-המנהלה. פניו של קצין-המנהלה הת-עקמו במין חיוך סאדיסטי.

רביהחובלים הוריד את משפיו. "פנינגן, פנה למפקד, מה ידוע לך עליו?" והוא הצביע עלי.

ובכן, אדוני, התחיל פנינגן. "הוא צעיר, אך הוא משתדל. אם עשה איוו שגיאה גסה, הרי זה משום שאין לו נסיון. עלי להעיר, אדוני, כי בשעה שראיתי את האולם שברשותו בשעה תשע אפס אפס. חשבתי כי הוא

כזאי אצות...



קרח מלאכותי ממי הים

לשם יצירת קרח דרושים שני דברים; מים וכוה. בשנת 1930 נסה המהנדס הצרפתי ג'ורגי קלוד נסיון זה: הוא ידע כי המים במעמקי הים קרים יותר מאשר המים הרגילים שלנו, ודרוש איפוא פחות כוח כדי להקפיאם ולהפכם לקרח. את הכוח להקפיא את המים אמר להוציא מהבדלי החום שבשכבות המים השונות. מדרגת החום של המים העליונים היא 40 מעלות צלזיוס בערך, בו בזמן שמי הים התחתונים מידת החום שלהם היא 30° בערך, ואם נאייד את המים העליונים ונכניס את האדים בדודים המתקררים בעזרת המים התחתונים הקרים שהועלו למעלה הרי יוצר זרם אדים בן מהירות של מאות מטרים בשניה.

בעזרת אדים אלה אפשר להביא לידי תנועה גלגלי מכונות.

הנסיון הצליח בידו. הוא הוריד לים צנורות בשטח של שני קילומטרים באורך, המכונות פעלו בגלל ההבדל הרב בטמפרטורה של המים התחתונים לבין זו שלמעלה. כשראה שנסיונו הצליח בנה אניה מיוחדת והפליג לחופי ברזיליה שהחום גדול שם מאוד ותצרוכת הקרח גדולה. אך נסיונו שם לא הצליח, המכונות והצנורות נשברו ובנס נצלה אניתו מטביעה.

סוסיים

בזמן האחרון פחתו מאוד סוסייהים בחופי צפון אי-רופה, כי עשו בהם שמות והשמידום בהמון. עתה מצויים הם רק בחופים השוממים של רוסיה הצפונית ובסיביר.

סוס הים ערכו רב לציידים בגלל עורו וחלבו, וביחוד בגלל שתי שנין האחרונות שהן ממיין משובח. משן זו עושים תכשיטים שונים. סוס הים הוא הגדול בין חיות הים. ארכו 5 מטרים ומשקלו 1000 קילוגרם.

גופו דומה לס'רה, רחב באמצע וצר בקצוות. מבנה גוף זה נותן לו את האפשרות לשחות ביים. סוס הים הוא שחיין נפלא, רגליו הקצרות הן כמשוטים, ובין האצבעות יש לו קרנים המקל לו את השחיה. ביבשה קשה לו ללכת. כשהסוס מטפס בקרה נועץ הוא את שתי שניו הקדמיות ובעזרתן הוא מתקדם. בשניים הללו הוא שובר גם את הקרב המכסה אותו ודרך החורים שפרץ הוא נושם או'ר.

מזונו של סוסייהים — דגים וחיות ים אחרות. מענין הוא שסוס הים ישן גם במים ולפעמים מעלים אותו למעלה, כשהוא ישן, כדי שינשום או'ר. באביב שוכבים הם סרוחים על הקרח ומתחממים לאורה של השמש. סוס אחד עומד על המשמר ובשעת סכנת הציידים משמיע הסוס צעקות. כל העדר ממחר אז להסתר ביים, כל כמה שגדול הוא בגופו כן מהיר הוא בשחיתו.

צ'ד הסוסים כרוך בסכנה רבה, כי החיות הנרגזות באות לעזרת חברם שניצוד. הסוסים מתנפלים על הסירה ופורצים בה פרצים בשיניהם או הופכים אותה. מובן שדרושה זריזות רבה בצייד סוסי ים.



צלם: י. אביאד

פרצופים ודמויות



בו כדבעי והוילידו מגדולתו... מאז נעשה הגברתן לאחד ממעריציו וממוקיריו...

חברה ליצים אומרים, כי הוא התגלגל לחיליהים בשל זה ששרת כרקדן באניה "קווין אליזבת"... ואכן רקדן מומחה הוא ולא פעם מציל הוא ברקודיו מסיבה או נשף משעמם של חיליהים...

המלחמה יכולה היתה להיות מענינת — כך הוא אומר — אלמלא המשמעת הארורה. נשמתו הבוהמית אינה יכולה להשלים עם מסגרת קבועה ודפוסי משמעת: להתעמלות בוקר, לא אצא" — כך הכריז — מוטב לשכב עוד קצת במטה...

בדרך כלל הוא בעל לב טוב, חברתי, מתידד חיש עם אנשים, אם יתאקלם בארץ ולא יתגעגע שוב לעולם הקוס' מופוליטי, הרי יש לו כל השנסים להיות ימאי עברי טוב או רקדן כהלכה...

הדייג

"זקן חשמלי" לו כלגנרל האיטלקי שבאל-עלמיין. כל שערה — חוט חשמלי ממש... מובן מאליו שיהודי איטלקי הנהו. אגב, אם כי לאיטלקים וליהודים שערות שחורות לרוב, הרי אם כי יהודי-איטלקי הנהו בכל זאת שערותיו בלונדיניות, אלא ישו בתמונות... כשהוא משוחח ב"אי די-גרמנית עם "אפולו" או בשפה קוסמופוליטית אחרת, הרי זה תענוג ממש להקשיב לשיחתם. משבא למחנה הכריז על עצמו שהוא הנהו לא רק קפיטאנו, כי אם גם דייג מומחה, ולו ניתנה לו רשת היה דג דגים ומאכיל בדגה זה את כל ה"בסיס" ואולי גם בסיסים אחרים... לאשרו או לאסונו, נמצאה רשת — פליטת הרכוש הנוש. והוא הלך לדוג דגה. כל המחנה צפה כבר בכליון-עינים לדג המטוגן והמבושל שיאכלו רובים שלמדו פעם "חומש" נזכרו בדגה שאכלו אבותיהם במצרים הנבם... לאחר שעות שתי רבות העלה רשת כבודה ומצא בה שלל רב... שתי אבנים גדולות שרקעו את חוטי הרשת... ולדגים כמובן אין זכר... מאז שמו לא קפיטאנו כי אם דייגיבו...



"אפולו", כך כנהו בהתול קל קציניים גבוה בראותו אותו לראשונה במפקד. גבה-קומה, תמיר וגוף לו גמיש כלנחש. את פניו השחומים עוטר זקנקן שהרחר ושער ראשו הארוך משתלשל לו על ערפו.

הרפתקן מבטן ומלידה, הוא עצמו אוהב להתלוצץ על השבון עברו, על הביאוגרפיה שלו. הוא מפריח על עצמו ציזבאטים שלא היו ולא נבראו. כך אוהב הוא למשל להתפאר, כי 8 נשים נשואות לו... לא פחות ולא יותר... 3 יהודיות ו-5 נוצריות... בכל ארץ וארץ ששם עגנה האניה שבה שרת, יקח לו אשה "חוקית"... ועתה מתכוון הוא לשאת לו כאן אשה תשיעית...

ארץ מולדתו היא רומניה — כך הוא אומר — אך למעשה הוא טיפוס קוסמופוליטי ומדבר בכמה וכמה שפות. אידיש הוא מדבר כטורקי ועברית כסיני... הוא כבר יודע לומר לאחר כמה חודשים בארץ: "שלום", "תודה", "בתיאבון"... ליצן גדול הוא "מצחיק" את החברה אם כי רובם אינם מבינים את שפתו. אך אין צורך לדעת שפה, כדי להתפעק מצחוק למעשי להטיו ותעלוליו.

כיצד התגלגל ארצה ולחיליהים?

נראה שה"ניצוץ היהודי" שעמם תחת רמץ ה"קוסמו פוליטיות" וה"צועניות" שלו התלקח בו עם הכרות המדי-נה, הוא חש לעזרת אחיו הגבורים ל"הרביץ" ב"גויים", ואכן הרביץ! הוא נלחם בירושלים בקרבות קשים ואף נפצע פצעים אנושיים אך הבריא והוא שוב עליז כתמיד. היה בחיליהים אחד גברתן, יליד הארץ מעדות המזרח, ידו בכל והששו להתעסק אתו. עד שבא "אפולו" הרביץ



מסבות, נשפים, ותכניות אמנותיות

למסיבה כזאת יש מטרה, ולכן יש בה ענין. אפשר לסדר גם נשף-רקודים פשוט ורגיל. ה"חברה" רוצים לרקוד, ונשף כזה לא יזיק לאיש מדי פעם בפעם. אין צורך לתת "הכשר" לנשף-רקודים על-ידי "תכנית אמנותית" וכמה נאומים משעממים לפני-כן. כמו בכל נשף-רקודים, אפשר להכניס גם נשפים הללו הופעות אמנים מקצועיים — אך הרבה יותר טוב להשתמש באמנים שבתוכנו.

על כל פנים, אין כל טעם במה שנעשה עכשיו. "תכנית אמנותית" היא תכנית גרועה, המפתחת את השעמום ואת הטעם הרע.

וקל מאד לתקן את הדבר — על-ידי מחשבה מתכנת.

כפן



צלם: י. הבר

הלהקה הימית

כלפני שבועיים נוכחנו בהופעתה הראשונה של להקת "היילי-הים". כולנו שמחנו לקראת קיום להקת "היילי-הים". אמרנו שהבחורים המוכשרים שבהיילי-הים יעלו על הבמה את הספציפי והאופייני שבהיילי-הים. למען מטרה זו — כך אמרו רבים מאתנו — כדאי להתאמץ ולטרוח. אך משנגשה הלהקה לפעולה, נתקלה בקשיים רבים. כולם הסכימו כי "אמנות ולהקה" זה אמנם דבר טוב ויפה, אך לשחרר לשם כך את ה"שחקנים" מעבודתם באניה או בבסיס, ליום או ליום וחצי לשם חזרות — לכך לא הסכימו.

הלהקה התקיימה איך שהוא באופן "חצי רשמי" ו"חצי ליגלי". בבחינת "מהתרת". לא פעם היו מוכרחים חברי הלהקה להתגנב בהשאי, בליילה לחזרות. תוצאות "החזרות הגבובות" הללו הורגשו יפה בתכנית הראשונה של הלהקה שאמנם זכתה להצלחה, אך אין זו הצלחה אמנותית, כי אם הצלחה הפגנתית — הפגנת קיומה של הלהקה. התכנית הראשונה של הלהקה הצעירה התכוונה בעיקר להפגין את קיומה והשתדלה איפוא בעיקר לבדה, לשעשע לבקר. בתכניות הבאות הנסה כבר הלהקה לקרב את היילינו למסורת הימית הכללית ולעזור ביצירת מסורת משחק ימי משלנו. הבה נקוה!

הנשפיות והנשפים בחייליהם — כמו, אגב, ברוב היחידות של צבא הגנה לישראל — נערכים על-פירוב לפי מתכונת אחת. בהזמנות נאמר: "תכנית אמנותית". למעשה, זהו משהו אחר לגמרי...

אמנים — שזכותם להקרא כך קובעים, לעתים קרובות, ה"אמנים" עצמם — באים ומקריאים — קריאה רעה — שיר או שנים שאינם מתאימים בתכנם למצב-הרוח השורר במחנה או במשלט. זמרים, בין שקבלו פעם הדרכה מקצועית ובין לא, משמיעים את "בערבות הגב" או את ה"פינג'אן". או ששולחים "תותחים כבדים", מהאופירה, השרים אריות של הנדל.

אין לבוא בטענות לאמנים: הם עושים מה שביכלתם. וקשה לבוא בטענות גם לקציני-התרבות: הם מביאים את מי שהם מקבלים.

וקשה לבקש הדרכה בכיוון מהאנשים, הבאים לשמוע את "התכנית האמנותית" — כי אלה הם אנשים עייפים, אשר לא שמעו לפרקים ימים ושבועות שיר או נגינה; ובאזונו של איש עייף, הצמא למלה תרבותית, כל שירה וכל נגינה היא בבחינת שמדוית על פצעי הלב. אולם האמת היא שמשוהו זקוק כאן לשנוי ראדיקאלי — ובמהירות.

אחת מן השתים: או שעורכים לנו קונצרט — או שעורכים לנו מסיבה. הק"ת הייב להחליט זאת מלכתחילה. קונצרט — פירושו הופעתם של שנים או שלשה אמנים, הבוחרים את קטעי הנגינה והשירה כפי שהם בוחרים זאת (או צריכים לבחור) בכל קונצרט הראוי לשמו — וכן שצירוף הקטעים ישאיר על השומע רושם שלם ומכוון. אין הימאים רוצים בקונצרט למוסיקה של ימיהבינים דוקא, ויש שיסתפקו בנשף של "שלאגרים" מהסרטים האמריקאיים האחרונים. ק"ת טוב ימצא תמיד מהו החומר המתאים ביותר לאמן זה או אחר, וכך אפשר יהיה להגיש לאנשים קונצרטים של מוסיקה עממית, של אריות מאופירות פופולריות, או אפילו שירה בציבור. על כל פנים, לא תהיה זו "תכנית אמנותית", המצטרפת מקטעים שאין כל קשר ביניהם, והמבוצעים לעתים ללא כשרון ועל כל פנים ללא טעם.

מסיבה היא משהו אחר. במסיבה יושבים הכל לא כמו באולם קונצרטי, אלא בהצי גורן עגולה או ליד שולחנות ערוכים. במסיבה נחוץ שימצא ראש-מסיבה מתאים — בחור בעל כהדבור ויכול ישר, וקצת הומור לפחות, שידע לנהל את הדברים מבלי להתבלט יתר על המדה בעצמו. במסיבה יכולים — וצריכים — להשתתף אנשים מן השורה, או, ליתר דיוק, מן הכסאות. אם המסיבה מוקדשת לבעיות ההתישבות, למשל, יכול איש אחד לפתח בשיחה, וימצאו בודאי אנשים שיציגו לו שאלות, וכך יפתח ויכוח. אפשר גם להתוכח בהתלהבות על דברים העומדים ברומו של עולם, ובכליזאת לשבת במסיבת-רעים ולשתות גוזו (ואפילו יין, אם יסכים האפסנאי).

מסיבה כזאת יכולה להגמר בשירה בציבור, או בהופעתו של אמן, היודע להשמיע משהו.

מפגן המים

חיל הים שכחו הספורטיבי חזק במים, רצה מזמן להתחרות בשחיני צבא הגנה לישראל. ואמנם אורגן ע"י שרות האמון הגופני מפגש שחלקו האחד היה ספורטיבי וחלקו השני מפגן בשחיה צבאית שמושית של חיל הים. ב-30.10 יצאו מספר אוטובוסים עם ספורטאי מים ויבשה וצופים של חיל הים, וכן קצינים וחיילים מחטיבות ושרותים שונים בארץ, לסרפנד.

המפגן נפתח במפקד מסודר וצבאי של המשתתפים מחיל הים בלבד התיצבו כ-50 משתתפים בתלבושת אחידה. אחרי המפקד הגאה התחילו בהתמודדות הכחות הספורטיבים שבין נבחרים השחינים מחיל הים עם נבחרים השחינים מהחטיבות היבשתיות של הצבא, המשטרה וחיל האויר.

ההדגמה השימושית

עם גמר ההתחרויות הדגים חיל-הים את דרכי האימון הגופני השימושי שלו, המותאם לתפקידים הקרביים וההגנתיים של חיל זה.

התרגילים, שבוצעו במים בתלבושת קרבית מלאה ובלעדיה, עוררו ענין רב והוכיחו באיזון מידה משרת האימון הגופני — בשילוב הולם של הספורט — את הכשרתם הנכונה של חיילינו. לראשונה הודגמה העברת פצוע במים, כשהוא מוטל באלונקת-ים שהוצפה על מכנסים. כיתת רובאים ומקלענים הבטיחו בשחיה — בצורת ראש חץ — את הפצוע כשהם שומרים על נשקם שלא יבוא במגע עם המים. חייל אחד הוליד את ארגו התחמושת במצופים על פני המים והחובש שחה סמוך לפצוע, כשבדיו האחת ציוד העזרה המהירה. את האלונקה עצמה העבירו בשחיה ארבעה חיילים. כל הפעולה בוצעה בוריות ובדייקנות.

התקרמות בזנבות-דגים...

אחת ההדגמות המענינות ביותר היתה בעזרת טלפרי הגומי הדומים לזנבות הדגים. בעזרתם של אלה ההתקדמות, אף שהיא ברגלים בלבד, היא מהירה יותר (כדי 40 אחוז) מאשר שהיית-קראול רגילה בימים.

מפגן זה השתתפו בו כעשרים חיילים, אשר שחו בטור אחד, כשכל אחד נאחז בידיו של רעהו מימין ומשמאל ושוחה בקצב ובשקט, מבלי שהדבר יורגש על פני המים. הביצוע עורר גל של תשואות המות מצד קהל הצופים המתפעל.

גם כפותים שוחים

התפעלות רבה ביותר עורר מפגן-שחייתם של חיילים, אשר הוטלו אל המים כפותים בידיהם וברגליהם. לבסוף הודגמה גם פעולת-הבלה במים, כשהכיתה מתקדמת לפי כל הכללים אל המטרה, מניחה את חומר הנפץ, מדליקתהו — ובצלילה מהירה מסתלקת בעוד מועד.

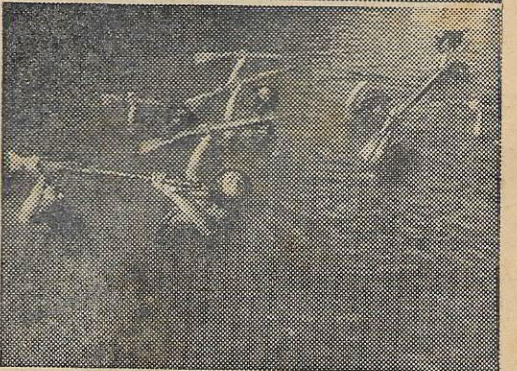
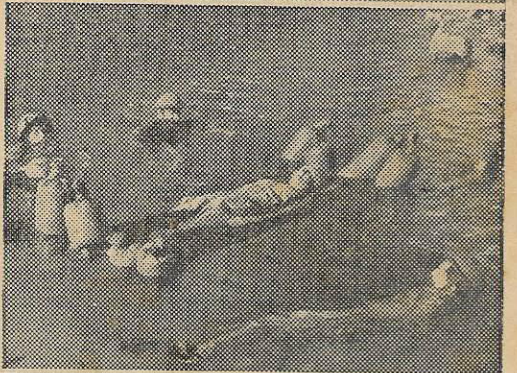
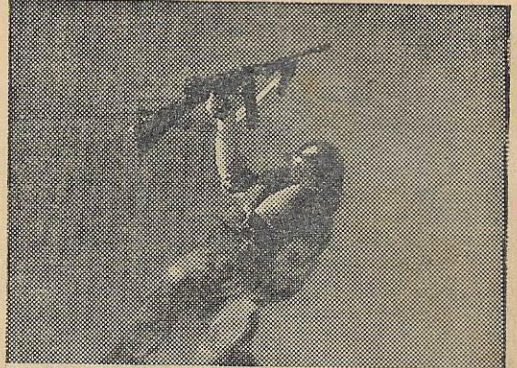
תחרויות

במשחה הראשון בשחית-חזה 100 ירד הדגים יצחק זלמן מהיל הים (לשעבר אלוף א"י) את סגנון הפרפר כשהוא עובר את המרחק, ברוח ובבטחון, לפני יריביו, בזמן מועט של 1:12,5.

ב-100 מטר קראול התיצבו לזינוק שחינים ידועים בספורט הא"י. מיד לאחר הזינוק התנהל קרב בין שלשת



בשבת, כ"ז בתשרי נערכו באחד המחנות הגדולים של צבאנו שני מפעלי ספורט חשובים — אחד של ספורט היבשה ואחד של ספורט המים. בשניהם תיחרו זה מול זה צבא-יבשה וחיילים. בספורט המים ניכר חלקו של חיל-האויר.



1. העברת נשק
2. הובלת פצוע.
3. הגנה על פצוע.

תוצאות: 2:1 לטובת חילהים.

(5) 12.9.48. כדור־עף, בת־גלים נגד סידנא־עלי. תוצאות: 2:0 לטובת סידנא־עלי.

(6) 31.10.48. כדורגל, בת־גלים נגד תחבורה בן־עמי 1:0 לטובת בן־עמי.

(7) 6.11.48. כדורגל: בת־גלים נגד משטרת החיול תוצאות: 2:1 לטובת בת־גלים.

לסיום קורס האלמנטרי הימי התקיים מיפגן ספורטיבי של החניכים, במקצועות הספורט היבשתיים והימיים כגון: שחיה לסירות, עליה עליהן, התירה, עליה על ההוף בסירות פלישה, התעמלות במשטים, הדגמת דויו זיצו, העברת מסלול מכשולים, ריצה, ועוד.

מ. גל-פז



1. חיל היט במפקד.
2. שחיה בידים ורגליים כפוחות.
3. שחית הצלה.

השחינים: י. אלבאום וי. ביגר מחיל היט וא. פרויד מחיל האויר. בסיבוב האחרון נופל ביגר אך שני הראשונים מגיעים ביחד למטרה בזמן המצוין 1:03.8.

ב־200 מטר הזה מופיעים שוב שחינים טובים אך בלי גלגל שרק זה עתה גמר את המשחה הקורס. הולנדר הנמצא בפלמ"ח מנצח בזמן הקצר של 2:57.0 את ע. זוננברג 3:00.7 ואת י. יחזקאל 3:02.4 שניהם מחיל היט.

במשחה שליחים 66×3 ירד הופיעה קבוצת חיל היט בלי מ. לייט שלא שוחרר מתפקידו מאניתו — לכן מגיעה היא רק במקום השלישי בזמן 2:23.0 אחרי קבוצת נבחרת הטיבה 1 2:15.8 והמשטרה 2:18.8.

כדור מים התחרה חיל היט לא בהרכבו המלא (בלי לייט ולנדשפיצר, שלא שוחררו מאניתם) נגד קבוצה מעורבת של חיל יבשה המורכבת מנבחרי השחקנים מחיל האויר, הטיבות יבשתיות והמשטרה. קבוצת חיל היט, למרות משחקה המלוכד, התכסיסי והמהיר נוצחה בתוצאות 2:4. בכל החלק הראשון של המפגן וההתחרויות הספורטיביות בלטה עליונותם של שחיני חיל היט מעל נבחרי השחינים של חיל היבשה ברוב המקצועות, באיכות ובכמות.

עם גמר התחרות של מפעל המים, התקיימה תחרות כדור רגל בין חיל היט חיפה נגד התחבורה. בשתי הקבוצות השתתפו השחקנים ידועים אשר שיוו למשחק רמה ספורטיבית יפה למדי. קבוצת חיל היט לקויה בקיצוניים אך החזיקה בקצב שכפתה עליה התחבורה. השוער של חיל היט שולמן הצטיין בבטחון ובידיעה. המשחק היה פתוח וער אך כדור של צביקה מהתחבורה קבע את ההכרעה 1:0 לטובת התחבורה.

בשבת 6.11.48 התקיימה תחרות כדור מים בין קבוצת חילהים וקבוצת הטיבה 1, בבריכה החדשה של שער העמקים. הופעת שתי קבוצות צבאיות עוררה התעניינות רבה בקבוץ, שהתאסף סביב לבריכה ועקב אחרי מהלך המשחק.

המשחק היה מהיר ומענין והופרע לעתים, לצערנו. ע"י המשחק הפרוע של אנשי היבשה. הקבוצה של חיל היט היתה המהירה ביותר בהשגת הכדור, ובחלק הראשון היו המתקיפים לרוב, אך לא יכלו לשוער המצוין של הקבוצה היריבה. התוצאות היו 1:1. החלטת להפגש שוב ביים נכרת בטבריה בסוף החודש.

ב־26.11.48 תתקיים תחרות בוקס בין נבחרת חיל היט נגד נבחרי מאגרפים מחיל היבשה בקולנוע „ארמון“. במסגרת ההתחרות יופיע אלוף אירופה לשעבר, שיתאגרף נגד אלוף ניר־זר' (מאמריקה) המשרת בארץ באו"מ, ב־10 סיבובים.

(1) 26.9.48 — כדור־עף — סידנא עלי נגד נבחרת פלמ"ח תוצאות: 2—0 לטובת פלמ"ח. משחק ראשון 13—15. משחק שני 12—15.

(2) 23.10.48 — כדור עף — סידנא עלי נגד קורס מד"סי „הפועל. תוצאות: 2:0 לטובת סידנא עלי. הקבוצה היריבה היתה חזקה ומורכבת משחקנים הטובים ב„הפועל“.

(3) כדור־סל, 23.10.48. סידנא־עלי נגד „הפועל“ גבעת חיים. תוצאות: 18—24 לטובת סידנא עלי. גם משחק זה היה מענין ומהיר ובעל רמה גבוהה.

(4) כדורגל: קב' חילהים נגד „חיל אויר“ 2.10.48.

רות דיין מצילה את צי ארה"ב...

רות דיין, הצילה את המסיבה המסורתית של חיילי הצי האמריקאים בקונסוליה האמריקאית בירושלים. המסיבה נערכה בבית הקונסוליה לכבוד יום השנה ה-173 להולדת חיל הים האמריקאי. מסיבה כזאת נערכה מדי שנה ברוב פאר ונוהגים לחלק בין הנוכחים עוגה גדולה. למסיבה זאת הובטחה ע"י מפקד הצי האמריקאי במזרח התיכון עוגה גדולה שארכה מטר אחד. העוגה אמנם נשלחה ע"י הצי, אך היא... נאכלה בחיפה ע"י מלחי הצי האמריקאים לפני שהגיעה לירושלים...

בשעה הקבועה הסתדרו הנוכחים במסיבה בשני תורים ליד הדלת וחיכו לעוגה.

עברה הצי שעה אחרי המועד הקבוע והעוגה לא הגיעה. הנוכחים התעצבנו וכמעט שהשמחה הושבתה. אך הנה נפתחה הדלת ושני שוטרים צבאיים יהודים נכנסו, כשבידם עוגת־שוקולדה גדולה כגובה של מטר אחד! — לעוגה היה מצורף פתק־ברכה ליום הולדת חיל הים מאת... רות דיין, רעייתו של משה דיין מפקד חטיבת ירושלים...

השמחה בקרב הנוכחים גדלה ומן הקונסוליה התקשרו הודו לגברת דיין על שהצילה את המסיבה.

תבת הימאי

יודע אני ש"כל ההתחלות קשות" ואי־אפשר לדרוש ש"חיל־הים" יהא כבר משוכלל ומשופר לכל פרטיו ולכן קבלתי אני וחברי את "חיל־הים" בעין יפה. ראינו התקדמות רבה וגדולה מחוברת לחוברת ומקוים אנו שהחברות הבאות תשתפרנה עוד יותר ויוכנסו בהם מדורים חדשים. כדאי, לדעתי, לפתוח מדור לעולה — לימאי מהגז"ל שאינו שולט עוד בשפה העברית. דבר זה יתן לעולה הימאי דחיפה להשתלם בשפה העברית...
ספן

בתחרות שיט

בתחרות של סירות שיט השתתפו שלוש סירות. הקונה כרטיס התערבות על הסירה הראשונה קבל את הזכות, במקרה של נצחון אותה סירה, לקבל סכום כסף העולה פי 5 על מחיר הכרטיס (7×5).

הקונה כרטיס התערבות על הסירה השניה קנה לו זכות, במקרה נצחון הסירה, לקבל פי 4 ממחיר הכרטיס (1×4). הכרטיס של הסירה השלישית הקנה את הזכות לקבל פי 3 ממחיר הכרטיס (1×3).

מחיר כל כרטיס היה לירה אחת.

נמצא שם פיקח אחד שקנה לו מספר כרטיסים של שלש סירות, ובאופן שהבטיח לעצמו זכייה בטוחה של 13 לירות מבלי שים לב איזו משלש הסירות תזכה בתחרות!

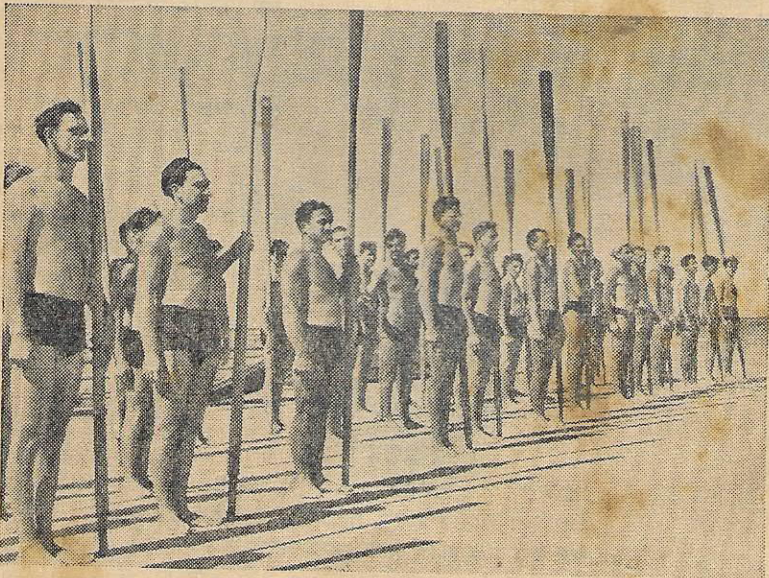
כמה כרטיסים של כל סירה קנה האיש?

כיצד עבר?

על פני נהר גדול ורחב היה מתוח גשר. בראש הגשר היה שלט ועליו כתובת אזהרה: "הגשר יכול לשאת עליו אך ורק משא של 100 קילוגרם בדיוק. משא נוסף, ולו רק בשעור של גרמים אחדים, עלול למוטט את הגשר כולו!"

נודמן לשם עושה־להטים אחד ואתו שלשה כדוריי ברזל שהיה עושה בהם את להטיו. משקל כל כדור היה 2 קילוגרמים, ומשקל גופו שלו היה 95 ק"ג. משקרא את האזהרה לא נבוך עושה־הלהטים כלל. את שמשקלו עם כדוריו עלה איפוא ל־101 ק"ג, ובעזרת החבולה קלה הצליח האיש לעבור עם כדוריו את הגשר בהליכה אחת בלבד ובלא שהפר את האזהרה הכתובה.

כיצד?



צלם: י. אביאל